

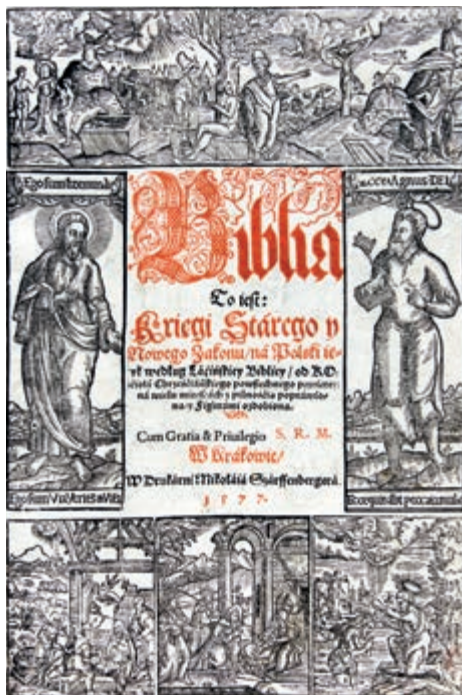
## STARODRUKI

1. **[August II]. Fassmann David. Horn Johann Gottlob.** Des Glorwürdigsten Fürsten und Herrn Friedrich Augusti, des Grossen, Königs in Pohlen und Churfürstens zu Sachsen etc. Leben und Helden-Thaten, so letzthin in historischer Ordnung beschrieben [...] Franckfurt und Leipzig 1734. Verlegts Wolfgang Deer, 8°, **frontispis (miedzioryt)**, k. [5], s. 1040, k. [18], **tabl. ryc. 4 (miedzioryt)**, **adl.:** **Voltaire.** Leben Carls XII. Königs von Schweden beschrieben [...] Stockholm (właśc. Lipsk) 1734. B.w., 8°, **frontispis (miedzioryt)**, k. [11], s. 470, współopr., opr. z epoki, perg. 900,-

**Poz. 1.** E.XVI, 175. **Wyd. drugie.** Biografia Augusta II Mocnego, króla Polski, elektora saskiego, autorstwa Davida Fassmanna (1685-1744) niemieckiego historyka, dziennikarza i pisarza. Pierwsze wydanie dzieła ukazało się w 1733 r., w roku śmierci Augusta II. **Na miedziorytowym frontispisie portret władcy. Na tablicach podobizny medali z wizerunkiem króla. Poz. 2.** Biografia króla szwedzkiego Karola XII (1682-1718) pióra Voltaire'a – François-Marie Aroueta (1694-1778), słynnego oświeceniowego filozofa i pisarza. Jako frontispis wprawiono odbity w miedziorycie portret Karola XII. Zabrudzenia opr. i miejscami kart, podkreślenia i noty w tekście, przebarwienia, poza tym stan dobry. *(Patrz ilustracja na stronie następczej)*

2. **Beniowski Maurycy.** Reisen durch Sibirien und Kamtschatka über Japan und China nach Europa. Nebst einem Auszuge seiner übrigen Lebensgeschichte. Aus dem Englischen übersetzt. Mit Anmerkungen von Johann Reinhold Forster. Berlin 1790. Bei Christian Friedrich Voss und Sohn, 8°, k. [1], s. XXI, [1], 447, [1], **tabl. ryc. 4 (miedzioryt)**, opr. płsk. 1800,-

E. Dopelnienia I, 61 (w oryginalnej serii nie odnotowano tego wydania). **Pierwsze wydanie w języku niemieckim** (jako t. 3 wydawnictwa „Magazin von merkwürdigen neuen Reisebeschreibungen”), opatrzone krótką historią życia autora. Pierwodruk ukazał się w tym samym roku w angielskim tłumaczeniu francuskiego rękopisu. Głośne, tłumaczone na wiele języków pamiętniki hr. Maurycyego Augusta Beniowskiego (1746-1786) podróżnika i awanturnika, uczestnika Konfederacji Barskiej, zesłanego na Kamczatkę, władcy Madagaskaru. Pamiętniki zawierają opisy licznych podróży i przygód, m.in. dwóch ucieczek autora: z Kazania i Bolszerecka na Kamczatce. Mimo wielu fantazji i zmyśleń, przez długi czas stanowiły jedno z głównych źródeł wiadomości o Madagaskarze. **Wydanie ozdobione 4 miedziorytami z przedstawieniami ludów**, z którymi zetknął się autor (trzy z nich dotyczą Madagaskaru, jeden Chin) – ryciny sygnowane: „Glasbach sculp.”, wykonane przez niemieckiego rytownika Benjamina Glasbacha. Miejscami przebarwienia kart, poza tym stan bardzo dobry. **Rzadkie wydanie z kompletem rycin.**



3. Biblia Leopoldy. 1577.



1. Biografia Augusta II. 1734.

– Biblia Leopoldy –  
– Pierwszy pełny przekład Pisma Świętego –

3. **Biblia** to iest: Księgi Starego y Nowego Zakonu, na polski ięzyk według łacińskiej Biblii, od kościoła chrześcijańskiego powszechnego przyejet: na wielu mieyscach z pilnością poprawiona, y figurami ozdobiona. Kraków 1577. W Drukarni Mikołaja Szarffenbergera, folio, k. [10], 602, [4], 605-760, [12], liczne drzeworyty w tekście, opr. XVIII-wieczna, skóra, brzegi k. barw. 50 000,-

E.XIII, 14-15. Z biblioteki rodziny Berskich z Tylmanowej („Exlibris familiae Berski Tylmanowa”). **Biblia Leopoldy jest pierwszym pełnym katolickim przekładem Pisma Świętego na język polski.** Jego inicjatorem i jednocześnie wydawcą był słynny drukarz, typograf i bibliopola krakowski Mikołaj Szarffenberger (od jego nazwiska **biblia** zwana jest także **Biblią Szarffenbergerowską**). Autorem opracowania polskiego i redaktorem był profesor Akademii Krakowskiej, a zarazem wybitny kaznodzieja, **Jan Leopolda** (1523-1572) z krakowsko-lwowskiego patrycjuszowskiego rodu Niczów, który zasłynął z talentu „złotej wymowy” (Piotr Skarga) m.in. na ambonie w kościele Mariackim (gdzie zachowany jest jego nagrobek), a następnie w katedrze na Wawelu. Otoczony w tradycji uniwersyteckiej legendą znakomitego mówcy, opiekuna i dobroczyńcy młodzieży oraz świętobliwego męża, do dziejów piśmiennictwa polskiego wszedł przede wszystkim jako redaktor prezentowanej biblii (PSB). W pracy nad polskim tekstem oparł się przede wszystkim na łacińskiej Wulgacie oraz Biblii Czeskiej z 1549 roku. Czesław Miłosz napisał o języku przekładu: „Śliczny polski język, nawet dzisiaj nie bardziej niż u Wujka staroświecki, siła ekspresji, czego chceć więcej” (Miłosz, Księga Hioba: Słowo wstępne tłumacza, Paris 1961, s. 49). Wydanie pierwsze Biblii ukazało się w Krakowie w r. 1561, drugie zaś w 1575 r. Oferowany egzemplarz nosi datę 1577 i powinien być uznany za wydanie trzecie. Tymczasem – jak dowiódł już w XIX w. Józef Muczkowski – egzemplarze z tą datą są w rzeczywistości niesprzedanymi egzemplarzami wydania drugiego z nowymi kartami tytułowymi oraz zmienionymi dedykacjami królewskimi. Na początku Starego Testamentu znajduje się łacińska dedykacja dla króla Stefana Batorego,

za kartą tyt. Nowego Testamentu polskojęzyczna dedykacja dla żony Batorego – Anny Jagiellonki. **Biblia Leopolda jest najbogatszą w ilustracje biblią polską XVI w.** Zawiera dużą liczbę drzeworytów (wśród nich wiele całostronicowych) wykorzystanych wcześniej m.in. w Biblii Czeskiej oraz Biblii Marcina Lutra. O protestanckim rodowodzie rycin świadczą choćby dwie ilustracje do Apokalipsy, na których diabelski smok został wyobrażony w tiarze papieskiej na łbie – w oferowanym egzemplarzu w miejscu tiary znalazły się staranne rżury, maskujące antykatolicką wymowę (k. 573 i 576). Opr.: ciemnobrązowa skóra, grzbiet pięciopółowy, w polu 2. tłocz. i złoc. tytulatura, w pozostałych ozdobi. Na jednej z pustych kart poprzedzających k. tyt. wpisana w XIX w. nota: „Za dzieło to żądał Jabłoński w marcu 1841 50 złr...” Miejscami marginalia i zaznaczenia. Część kart ze wzmocnionymi krawędziami, charakterystyczne przebarwienia, poza tym stan bardzo dobry. Egzemplarz kompletny z dużymi marginesami, w bardzo dobrym stanie zachowania. **Piękne pod względem edytorskim dzieło o dużym znaczeniu dla historii drukarstwa polskiego. Bardzo rzadkie.**

Lit.: J. Muczkowski, O Bibliach Szarffenbergerowskich, „Dwutygodnik Literacki”, 1845, nr 24, s. 374-393; M. Kossakowska, Biblia w języku polskim. T. 1, Poznań 1968, s. 199-224.

(Patrz tablica V i ilustracja)

4. **Bieleński Piotr.** Ritus et ceremoniae per [...] Petrum Bielański episcopum Leopoliensem, Haliciensem et Camenecensem [...] consecratorem tum [...] Jacobum Tumanowicz archiepiscopum Leopoliensem ritus Armeni ac Porphyrium Skarbek Ważyński episcopum Chelmensem et Belzensem consecratos observatae in consecratione [...] Antoni Angełłowicz episcopi Premislensis, Samboriensis et Sanocensis [...] Leopoli (Lwów) [1796]. Typis Wichmanianis, folio, k. [4], opr. współczesna, płsk. 240,-

E.XXVI, 316. Ryt i ceremoniał konsekracji biskupiej, według którego konsekrowano i intronizowano na biskupstwo przemyskie Antoniego Angełłowicza (1756-1814) późniejszego pierwszego unickiego biskupa halickiego i arcybiskupa lwowskiego. Duże folio. Opr. czerwony płsk., na licach pap. marm. Stan bardzo dobry.

5. **Bohomolec Franciszek.** Życie Jana Zamoyskiego Kanclerza y Hetmana Wielkiego Koronnego, Krakowskiego, Bełskiego, Malborskiego, Dorpackiego, Knyszynskiego, Miedzerzyckiego, Grodeckiego, Jaworowskiego etc. etc. Starosty. Warszawa 1775. W Drukarni J.K.Mci Nadworney, 12°, k. [4], s. 324, k. [2], winiетки, inicjały, finaliki (drzeworyty), opr. z epoki, płsk. 600,-

E.XVIII, 81; XIII, 229. **Z biblioteki Mycielskich w Wiśniowej.** Biografia Jana Zamoyskiego (1542-1605) sekretarza królewskiego, kanclerza wielkiego koronnego, hetmana wielkiego koronnego, założyciela Zamościa. Dzieło autorstwa Franciszka Bohomolca (1720-1784), poety, pisarza i wydawcy, jednego z głównych przedstawicieli polskiego oświecenia. Jak zwraca uwagę Estreicher, jest to przeróbka łacińskiego dzieła Reinholda Heidensteina (1556-1620), dyplomaty, sekretarza kancelarii królewskiej, prawnika, historyka i kronikarza, podwładnego Jana Zamoyskiego. Opr.: brązowy płsk., na licach pap. marm. Na przedniej wyklejce ekslibris heraldyczny z herbem Dołęga księgozbioru Mycielskich w Wiśniowej (Jana Mycielskiego). Otarcia opr., drobny ubytek skóry grzbietu, drobne przebarwienia i zabrudzenia, poza tym stan dobry.

(Patrz ilustracja na stronie następczej)

6. **Cauchon de Maupas Henri.** Życie Jezus. Jasna pochodnia żywota wielkiego sługi bożego, S. Franciszka Salezjusza, xiążęcia y biskupa geneveńskiego, fundatora y patryarchy zakonnic Nawiedzenia Najswiętszej Panny, dla pożytku y konsolacyi wszystkich wiernych, pod wielkim imieniem Jasnie Oświeconego Xiążęcia I. Mości Prymasa, Arcybiskupa Gnieźnieńskiego, przez corki tegoż Świętego Ojca, konwentu krakowskiego, na Biskupiu będące. Kraków 1718. W Drukarni Franciszka Cezarego, 4°, k. [18], s. 292, k. [12], opr. z epoki, pperg., brzegi k. marm. 500,-

E.XIV, 101. Żywot św. Franciszka Salezego (1567-1622) francuskiego teologa i filozofa, biskupa Genewy, założyciela Zakonu Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny, czyli Sióstr Wizek, uznanego świętym i Doktorem Kościoła. Autorem jest Henri Cauchon de Maupas (1606-1680) francuski biskup



5. Biografia Jana Zamoyskiego. 1775.



7. A. Cellarius. Historia Polski. 1659.

i pisarz religijny. **Na odwrocie k. tyt. miedziorytowy herb Szembek arcybiskupa gnieźnieńskiego i prymasa Stanisława Szembeka.** Opr.: półpergaminy z wykorzystaniem zapisanego pergaminu ze średniowiecznego kodeksu. Nieaktualne pieczętki biblioteczne i noty. Otarcia opr., miejscami drobne zażółcenia kart, poza tym stan dobry.

### – Z biblioteki gdańskiego rajcy –

7. **Cellarius Andreas.** Regni Poloniae, Magnique Ducatus Lituaniae. Omniumque regionum juri Polonico subjectorum. Novissima descriptio. Urbium potissimarum icones elegantissimas et delinitionem hujus regni geographicam oculis subjiciens studio. Amstelodami (Amsterdam) 1659. Apud Aegidium Janssonium Valckenier, 12°, **frontispis (miedzioryt)**, k. [50], s. 605, k. [24], **mapa 1 (miedzioryt rozkł.)**, opr. z epoki, perg., brzegi k. prósz. 1200,-

E.XIV, 114-115. **Z księgozbioru Valentina Schlieffa** (ekslibris) i **Biblioteki Tyzenhauzowskiej** (ekslibris). **Wydanie pierwsze.** Historia Polski autorstwa Andreasa Cellarius (właśc. Andreas Keller, 1595-1665), holenderskiego uczonego niemieckiego pochodzenia, matematyka, kartografa i kosmografa, autora dzieł o fortyfikacjach, a przede wszystkim sławnego w historii astronomii traktatu „Harmonia Macrocosmica”. Jego „Historia Polski”, wydana w małym formacie dla potrzeb podróżujących na wzór wcześniejszych „Elzewirów”, cieszyła się ogromną poczytnością i wzbudzała zainteresowanie naszym krajem. „Autor opisuje tu najprzód ogólne granice i rozległość Polski, ludy starożytne jakie w niej zamieszkiwały, pierwotne o kraju wiadomości, dalej rzeki, góry, ziemie, obyczaje mieszkańców, historię polską w jej początkach i dalszym postępie krótko, od Henryka dopiero obszerniej; następnie pod względem geograficznym, przechodzi prowincje i w nich województwa, w opisanu miast wymienia także osobliwości. W ogóle dzieło to dobrze i treściwie jest napisane” (Orgelbrand). **Dzieło ozdobiło miedziorytowym frontispisem i rozkładaną mapą Polski.** Opr.: perg. naturalny. Ekslibris heraldyczny Valentina Schlieffa (zm. 1750), gdańskiego rajcy i bibliofila. Ekslibris biblioteki Tyzenhauzów w Postawach (hr. Konstantego Tyzenhauza – wybitnego ornitologa i zoologa, założyciela jednego





8, 9 (2 wol.), 10 (3 wol.), 11 (2 wol.), 12, 13 (3 wol.) Z biblioteki Potockich w Chrzęstowie.

z najbogatszych muzeów zoologicznych). Nieaktualne dawne noty własnościowe. Brak tablic z widokami miast, ubytek pergaminu na grzbiecie i tylnej okładzinie. Dzieło Cellariusia uważane jest za jeden z najlepszych opisów Polski w XVII wieku.

(*Patrz ilustracja*)

## BIBLIOTEKA POTOCKICH W CHRZĘSTOWIE

8. [Chrzęstów]. **Craven Elizabeth**. Voyage en Crimée et à Constantinople en 1786. Londres (Londyn) 1789. Chez Maradan, 8°, k. [2], s. 443, [5], **mapa 1 (miedzioryt rozkł.)**, **tabl. ryc. 6 (miedzioryt rozkł.)**, opr. z epoki, skóra z szyldzikiem, brzegi k. barw. 900,-

**Exemplarz z księgozbioru Potockich w Chrzęstowie** (pieczętka z herbem Pilawa Potockich). Opis podróży na Krym i do Konstantynopola odbytej w 1786 r. przez Elizabeth Craven (1750-1828) z domu Berkeley, margrabiny von Brandenburg-Ansbach-Bayreuth, angielskiej arystokratki, pisarki, której największą sławę przyniosły opisy jej licznych podróży. **Miedziorytowe mapa Krymu oraz widoki zażytków i krajobrazów**. Opr.: jasnobrązowa skóra, na grzbiecie szyldzik, tłocz. i złoc. **Majątek Chrzęstów** (położony w powiecie włoszczowskim) należał do hr. Henryka Potockiego. W pałacowych zbiorach znajdowały się liczne portrety rodzinne, obrazy malarzy polskich i obcych, a także wspaniała biblioteka z dziełami historycznymi. W pałacu zgromadzono również bogate zbiory archiwalne rodziny Potockich linii chrzęstowskiej wraz z dokumentami od XVII – XIX w. Drobne otarcia opr. i charakterystyczne przebarwienia kart, poza tym stan bardzo dobry.

(*Patrz ilustracja*)

9. [Chrzęstów]. **Curtius Rufus Quintus**. De la vie et des actions d'Alexandre le Grand [...] T. 1-2 (2 wol.) Amsterdam – Leipzig (Lipsk) 1767. Chez Arkstée et Merkus, 8°, **frontispis (miedzioryt)**, k. [18], s. 337, [15], **tabl. ryc. 5 (miedzioryty)**; **frontispis (miedzioryt)**, k. [1], s. 275, k. [7], **tabl. ryc. 5 (miedzioryty)**, jednolite opr. z epoki, skórzane z szyldzikami, brzegi k. barw. 450,-

**Exemplarz z księgozbioru Potockich w Chrzęstowie** (pieczętka z herbem Pilawa Potockich). Żywot Aleksandra Wielkiego autorstwa Rufusa Curtiusa (I w. n.e.) rzymskiego historyka. Oferowane dzieło jest jedyną zachowaną pracą tego starożytnego autora. Frontispisy powtórzone za wydaniem haskim. Opr. brązowa skóra, na grzbietach szyldziki, tłocz. i złoc., na wyklejkach pap. marm. Stan bardzo dobry.

(*Patrz ilustracja*)

10. **[Chrzastów]. Houssaye Abraham Nicolas Amelot de la.** Histoire du gouvernement de Venise [...] T. 1-3 (3 wol.) Amsterdam 1705. Chez Pierre Mortier, 12°, **frontispis (miedzioryt)**, k. [12], s. 16, k. [29], s. 360, **plan 1 (miedzioryt rozkł.)**, **tabl. ryc. 7 (miedzioryty rozkł.)**; **frontispis (miedzioryt)**, k. [1], 361-821, [2]; k. [8], s. 287, [9], jednolite opr. z epoki, skórzane z szyldzikami, brzegi k. barw. 900,-

**Egzemplarz z księgozbioru Potockich w Chrzastowie** (pieczętka z herbem Pilawa Potockich). Obszerne monograficzne ujęcie historii ustroju Wenecji autorstwa Abrahama Nicolasa Amelota de la Houssaye (1634–1706) francuskiego historyka, pisarza i publicysty. Dzieło zawiera krytykę ustroju północnowłoskiej republiki. Gdy zostało opublikowane po raz pierwszy w 1678 r., wywołało ostrą reakcję weneckiego ambasadora, która **zakończyła się dla autora sześciotygodniowym więzieniem w Bastylii**. Do wydania dołączone inne traktaty poświęcone Wenecji, opatrzone krytycznym komentarzem autora. W t. 1 **plan Wenecji oraz tablice z widokami najważniejszych budowli i strojów mieszkańców**. Opr. brązowa skóra marm., na grzbietach szyldziki oraz tłocz. i złoc., na wyklejkach pap. marm. Drobne otarcia i ubytki skóry opr., nieznaczne przebarwienia kart, poza tym stan bardzo dobry.

*(Patrz ilustracja na stronie poprzedniej)*

11. **[Chrzastów]. Lukan.** La Pharsale [...] T. 1-2 (2 wol.) Paris (Paryż) 1766. Chez Merlin, 8°, **frontispis (miedzioryt)**, k. [1], s. LXXIX, 304, 1, **tabl. ryc. 5 (miedzioryty)**; k. [1], s. 415, [5], **tabl. ryc. 5 (miedzioryty)**, jednolite opr. z epoki, skórzane z szyldzikami, brzegi k. barw. 600,-

**Egzemplarz z księgozbioru Potockich w Chrzastowie** (pieczętka z herbem Pilawa Potockich). Francuski przekład „Farsalii”, **jedynego zachowanego dzieła rzymskiego poety Lukana** (Marcus Annaeus Lucanus, 39-65), uczestnika spisku Pizona, zmuszonego przez Nerona do popełnienia samobójstwa. „Farsalia” to epos historyczny, którego tematem jest wojna pomiędzy Juliuszem Cezarem a wojskami Senatu rzymskiego dowodzonymi przez Pompejusza Wielkiego. Lukan ukazał wojnę domową jako nieszczęście zesłane na Rzymian przez Fatum. W utworze, który jest ostrą krytyką tyranii, można odnaleźć również silne wpływy filozofii stoickiej. „Farsalia”, choć niezachowana w całości, jest uważana za najwybitniejszy epos srebrnego wieku rzymskiej literatury. Opr. brązowa skóra marm., na grzbietach szyldziki oraz tłocz. i złoc., na licach pap. marm. Nieaktualne noty własnościowe. Stan bardzo dobry. **Ładny egzemplarz.**

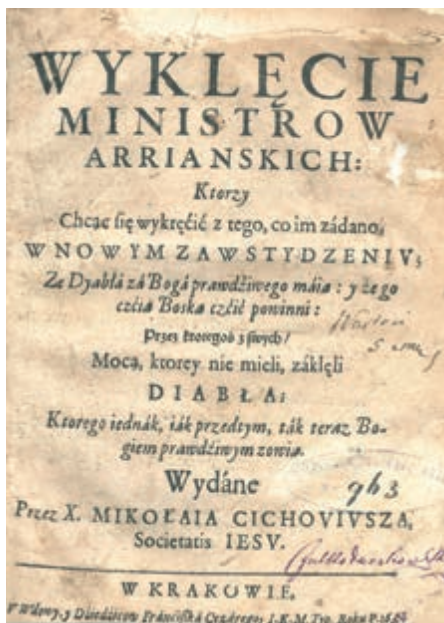
*(Patrz ilustracja na stronie poprzedniej)*

12. **[Chrzastów]. Mauvillon Éléazar de.** Histoire de la dernière guerre de Bohême. T. 1-2 (1 wol.) Francfort (Frankfurt) 1745. Paul Lenclume, 8°, k. [2], s. 270, **plan 1 (miedzioryt rozkł.)**; k. [2], s. 243, **plany 3 (miedzioryty rozkł.)**, opr. z epoki, skóra z szyldzikiem, brzegi k. barw. 450,-

E. nie notuje. **Egzemplarz z księgozbioru Potockich w Chrzastowie** (pieczętka z herbem Pilawa Potockich). Historia drugiej wojny śląskiej (1744-1745) toczonyj między Austrią pod panowaniem Marii Teresy i Franciszka Lotaryńskiego a Prusami Fryderyka II. Autorem jest Éléazar de Mauvillon (1712-1779) francuski pisarz i historyk, którego rodzina z powodu protestanckiego wyznania mieszkała w Niemczech. **Ozdobą dzieła są 4 rozkładane miedziorytowe plany bitew i oblężeń**. Opr. brązowa skóra, grzbiet sześciopolowy, w polu 2. szyldzik, w pozostałych tłocz. i złoc. Otarcia opr., poza tym stan bardzo dobry.

*(Patrz ilustracja na stronie poprzedniej)*

13. **[Chrzastów]. Terencjusz.** Les comedies de Terence; avec la traduction et les remarques de madame Dacier. Nouvelle édition. T. 1-3 (3 wol.) Amsterdam – Leipzig (Lipsk) 1747. Chez Arkstée et Merkus, 12°, **frontispis (miedzioryt)**, s. LX, 495, **tabl. ryc. 19 (miedzioryty)**; k. [2], s. 459, **tabl. ryc. 16 (miedzioryty)**; k. [2], s. 403, **tabl. ryc. 12 (miedzioryty)**, winiety (miedzioryty), opr. niejednolite, z epoki, skórzane z szyldzikami, brzegi k. barw. 600,-



14. M. Cichowski. Traktat przeciw arianom. 1654.



15. W. Coxe. Podróż po Polsce i Rosji. 1786.

**Egzemplarz z księgozbioru Potockich w Chrzastowie** (pieczętka z herbem Piława Potockich). Zbiorowe, francuskie wydanie komedii Terencjusza (Publius Terentius Afer, 195-159 p.n.e.) jednego z dwóch rzymskich komediopisarzy (obok Plauta), których utwory znamy. **Terencjusz był autorem maksymy „Człowiekiem jestem i nic, co ludzkie nie jest mi obce”**. Wydawnictwo bogato zdobione miedziorytowymi ilustracjami. Opr. t. 1 nieco inna od dwóch pozostałych. Skóra opr. brązowa, na grzbietach sztyldziki, tłocz. i złoc., na wyklejkach pap. marm. Drobne otarcia opr., poza tym stan bardzo dobry.

(Patrz ilustracja na stronie 5)

14. **Cichowski Mikołaj**. Wyklęcie Ministrów Arrianskich: ktorzy chcąc się wykręcić z tego, co im zadano, w Nowym Zawstydzeniu: że Dyabła za Boga prawdziwego mają i że go czią Boską czić powinni: przez ktoregoś z swych, mocą, ktorey nie mieli, zakłęli Diabła; ktorego iednak, iak przedtym, tak teraz Bogiem prawdziwym zowią. Kraków 1654. U wdowy i dziedziców Franciszka Cezarego, 4°, k.[35], opr. późniejsza, pap. 600,-

E.XIV. 271. Wymierzony w doktrynę arianską traktacik religijny autorstwa Mikołaja Cichowskiego (1598-1669) polskiego jezuita, pisarza i polemisty religijnego, który większość swjej twórczości poświęcił na zwalczanie arian i ich doktryny. Był również jednym z głównych inspiratorów ich wygnania z Rzeczypospolitej. Nastąpiło to ostatecznie na mocy sejmowej konstytucji z 1658 r. uchwalonej wobec uczestnictwa niektórych braci polskich w przygotowaniu traktatu w Radnot w 1656 r. W kolejnych latach Cichowski w swych pismach i kazaniach nawoływał do restrykcyjnego przestrzegania ustawy. Opr.: pap. marm. Nieaktualne noty własnościowe, pieczętka i ekslibris. Niewielkie ślady po owadach, drobne ubytki krawędzi k. tyt., zaplamienia i przebarwienia kart. Stan ogólny dobry.

(Patrz ilustracja)

– Podróż po Polsce i Rosji –

- 15. Coxe William.** Voyage en Pologne, Russie, Suède, Dannemarc, etc. Par Mr... Traduit de l'anglais, enrichi de notes et des éclaircissemens nécessaires, et augmenté d'un Voyage en Norvège. Par Mr. P.H. Mallet. Ouvrage orné de cartes géographiques, portraits, plans et figures en taille-douce. T. 1-2 (2 wol.). Genève (Genewa) 1786. Chez Barde, Manget et Compagnie, 4°, k. [2], s. VI, k. [1], s. 428, **mapy 2 (miedzioryty rozkł.), plany 2 (miedzioryty rozkł.), portrety 3 (miedzioryty), tabl. ilustr. 2 (miedzioryty);** k. [2], s. 382, **mapy 3 (miedzioryty, w tym 2 rozkł.), plany 5 (miedzioryty rozkł.), portret 1 (miedzioryt), tabl. ilustr. 1 (miedzioryt),** winietki, finaliki (drzeworyty), jednolita opr. z epoki, skórzana z szyldzikami. 3500,-

E.XIV, 435. Edycja w większym formacie. Jedno z najważniejszych dzieł podróżniczych Williama Coxe'a (1747-1828) angielskiego historyka, jednego z najsłynniejszych podróżników europejskich XVIII w. Opis podróży odbytej po północnej Europie w latach 1784-1786. W jej trakcie autor zwiedził przede wszystkim Polskę i Rosję, dość długo bawił w Warszawie, przyjmowany był przez króla Stanisława Augusta i polskich możnowładców. **Tom I zawiera obszerny opis Polski (strony 1-110), wzbogacony portretem Stanisława Augusta Poniatowskiego oraz rozkładaną mapą Polski autorstwa angielskiego rytownika Thomasa Kitchina.** Resztę tomu pierwszego oraz początek tomu drugiego zajmuje szczegółowy opis Rosji z rozkładaną mapą Rosji Kitchina, planami Moskwy i Petersburga oraz portretem Katarzyny II. Pozostałą część tomu drugiego wypełnia relacja z podróży po Szwecji i Danii zilustrowana mapami obu krajów, portretem króla Gustawa III oraz planami m.in. Sztokholmu i Kopenhagi. Opr.: skóra marm., grzbiety sześciopolewe, w polach 2. i 3. szyldziki z tłocz. i złoc. tytulaturą i numeracją tomu, w pozostałych polach stylizowane ozdobniki kwiatowe, papier wyklejek marm. Niewielkie otarcia oprawy, pęknięcie skóry w górnych partiach grzbietów, miejscami na kartach charakterystyczne zażółcenia, poza tym stan bardzo dobry. **Efektowny, kompletny egzemplarz. Rzadkie.**

*(Patrz ilustracja na stronie poprzedniej)*

- 16. Coyer Gabriel François.** Histoire de Jean Sobieski, Roi de Pologne. T. 1-2 (2 wol.) Varsovie (Warszawa, właśc. zapewne Paryż) 1761. Chez Duchesne, 12°, k. [1], s. XII, 440; k. [1], s. 386, jednolite opr. z epoki, płsk. z szyldzikami, brzegi k. barw. 360,-

E.XIV, 436. Pełna anegdot historycznych, **pierwsza biografia króla Jana III Sobieskiego** (1629-1696), zwycięzcy spod Wiednia. Autor Gabriel François Coyer (1707-1782) za podstawę dzieła przyjął głównie relacje oficera Duponta, inżyniera artylerii w służbie królewskiej, oraz listy biskupa Andrzeja Chryzostoma Załuskiego. Właściwe k. tyt. poprzedzone tytulaturą serii prac zebranych Coyera. Opr.: brązowy płsk, grzbiety sześciopolewe, w polach 2. szyldziki z tytulaturą. Na wyklejkach pap. marm. Nieaktualne pieczętki i noty własnościowe. Brak portretu Sobieskiego. Drobne otarcia opr. i przebarwienia kart, poza tym stan bardzo dobry.

*(Patrz ilustracja)*

RYCINY I DRUKI LWOWSKIE JANA FILIPOWICZA

*Jan Filipowicz (zm. między 1767 a 1770) rytownik i drukarz lwowski. Zajmował się przede wszystkim rytownictwem i w latach 1741-1767 wykonał 216 rycin, wśród których znajdują się zdobne frontispisy i karty tytułowe, portrety, podobizny herbów, ekslibrisy. Jego prace cechował wysoki poziom techniczny i artystyczny. Od 1753 r. prowadził we Lwowie drukarnię. Opublikował ponad 40 tytułów (przeważnie panegirycznych lub o tematyce religijnej). „Druki J. F. odznaczają się bogatą i estetyczną szatą graficzną.” (Encyklopedia wiedzy o książce, Wrocław 1971). Po jego śmierci spadkobiercy sprzedali drukarnię franciszkanom.*





16. Biografia Jana III Sobieskiego. 1761.



18. Druk lwowski J. Filipowicza. 1747.

17. **[Filipowicz Jan]. Cerenowicz Zygmunt.** Snopek ziarnem Słowa Bożego plenny, przy żniwie ewangelicznej nauki z pola prac kaznodziejskich zebrany, wzratającemu y niedawno od Kościoła Bożego między Błogosławionymi postawionemu b. Jozefowi Dezie z Kopertynu na cześć i uszanowanie [...] Lwów 1760. W Drukarni Bractwa św. Trójcy, folio, k. [3], s. 450, **ryc. 1 (miedzioryt)**, winiety, inicjały (drzeworyty), opr. współcz., skóra. 900,-

E.XIV, 122-123. Zbiór kazań na różne święta kościelne, które autor poświęcił bł. Józefowi z Kupertynu (1603-1633) franciszkaninowi konwentualnemu, świętemu Kościoła Katolickiego (beatyfikowanemu 1753 r., kanonizowanemu 1767 r.). Na odwrocie miedziorytowy wizerunek Józefa z Kupertynu ujęty rokokową ramą – **ryc. sygnowana Filipowicz sc.** Opr.: brązowa skóra, grzbiet pięciopolowy, w polu 2. i 4. sztyldziki. Brak 1 k. nlb. z rejestrem. Na dolnej krawędzi bloku widoczne zwęglenie, zaplamienia i przebarwienia na kartach, poza tym stan dobry.

18. **[Filipowicz Jan]. Kotwicki Benedykt.** Otwarta droga do nieśmiertelnej Sławy Oczystej Podkowie J. W. J. Mci Xiędza Athanazego Szeptyckiego Arcybiskupa Kijowskiego, Lwowskiego, Kamienieckiego i Halickiego Biskupa, Metropolity Całej Rusi, etc. etc. Lwów [1747]. W Drukarni Kollegium Soc. Jesu, folio, k. [14], **ryc. 2 (miedzioryt)**, winiety, inicjały, finaliki (drzeworyty), opr. późniejsza, płsk. 700,-

E.XX, 164. Kazanie ułożone (ale niewywołane) na pogrzeb arcybiskupa kijowskiego Athanazego Szeptyckiego przez Benedykta Kotwickiego. Przypisane Antoniemu Bielskiemu staroście rapsztyńskiemu. Ryciny Jana Filipowicza: na odwrocie k. tyt. **herb Jelita Bielskich i herb Kalinowa Kalinowskich** (żony Antoniego Bielskiego), sygnowany „JF”; na k. 4 epitafium bp. Szeptyckiego z jego portretem i herbem Szeptycki (sygn. „I. Filipowicz sc.”). Na części kart tekst u góry obcięty. Drobne ślady po owadach, zabrudzenia i przebarwienia, poza tym stan dobry.

(Patrz ilustracja)

19. **[Filipowicz Jan]. Missae** defunctorum iuxta usum Ecclesiae Romanae. Cum rubricis, ritu celebrandi, et absolvendi, ordine item, et canone extense. Adiecta sunt in fine, Ordo Exequiarum et Decreta quaedam ad celebrationem Missarum

Defunctorum spectantia. Leopoli (Lwów) 1756. Typ. J. Filipowicz, folio, **k. tyt. (miedzioryt)**, s. [4], 29, [1], **ryc. 2 (miedzioryty całostronicowe)**, winiety, inicjały, finaliki, nuty (drzeworyty), opr. współczesna, skóra. 700,-

E.XXII, 423. Porządek i kanon mszy za zmarłych z Mszału Rzymskiego (z nutami). Dołączono porządek sprawowania egzekwii. Druk zdobią wysokiej jakości ryciny wykonane przez Jana Filipowicza. Ryc. z Chrystusem ukrzyżowanym sygnowana: „J. Filipowicz sc. Leopoli”. Opr.: brązowa skóra z tłoczeniami. Stan bardzo dobry.

20. **[Filipowicz Jan]. Popielewicz Donat.** Traiedya nieukoionych pełna zalow okrutnych bolesci Jezusowych scenami dosyć smutna miłością Syna Bożkiego ku narodowi ludzkiemu od wiekow sławna w siedmiu niegdyś kazaniach w stawropigii lwowskiej ogłoszona [...] Lwów 1761. W Drukarni Jana Filipowicza, 4°, k. [167], **ryc. 1 (miedzioryt)**, winiety, inicjały, finaliki (drzeworyty), opr. współcz., skóra z szyldzikami. 600,-

E.XXV, 66-67. Zbiór kazań pasyjnych autorstwa bazylianina Donata Popielewicza. Autor zadedykował wydanie biskupowi przemyskiemu Onufremu Szumlańskiemu, którego **herb Korczak** w rokokowym kartuszu wyobrażono na odwrocie k. tyt. (niesygnowana ryc. Jana Filipowicza). Opr.: brązowa skóra, grzbiet pięciopłowy, w polach 2. i 4. szyldziki z tłocz. i złocz. Nieaktualne pieczętki. Stan bardzo dobry.

21. **[Filipowicz Jan]. Russyan Henryk.** Połów na śmiertelnym Brochwicza polu Jaśnie Wielmożnej JMci Panny Teresy z Kątskich Potockiey marszałkowej nadworney koronney. Przy pogrzebowym jej akcie w kościele lwowskim Bożego Ciała oo. Dominikanów Prowincyi Ruskiej św. Jacka upatrzony. Jaśnie Wielmożnym synom Joachimowi Potockiemu, staroście lwowskiemu [...] y Ignacemu Potockiemu staroście luchowskiemu zalecony [...] [Lwów 1746]. B.w., folio, k. [8], s. 24, **ryc. 1 (miedzioryt)**, winiety, inicjały, finaliki (drzeworyty), opr. późniejsza, płsk. 500,-

E.XXVI, 491. Kazanie pogrzebowe wygłoszone przez dominikanina Henryka Russyana (zm. 1788) na pogrzebie Teresy Potockiey marszałkowej nadworney koronney. Druk przypisany jej synom, Joachimowi i Ignacemu Potockim. Na **odwrocie k. tyt. miedzioryt z herbem Piława Potockich**, sygnowany „Joannes Filipowicz sculpsit Leopoli.” Opr.: brązowy płsk., na licach pap. marm. Pieczętka i ekslibris. Miejscami drobne przebarwienia, poza tym stan bardzo dobry.  
(*Patrz ilustracja*)

22. **[Filipowicz Jan]. Tyszkowski Wenanty.** Kostka nayosobliwsza całej Polski korpus mocny y nieprzełamany szczegulnie [!] czyniąca; s. Stanisław Kostka kazaniem panegirycznym na Fest Jego mianym dowodnie w Kościele SJ Collegium Lwowskiego ukazana Adamowi Mrozowickiemu y Ewie z Puzynow Mrozowickiey stęgliwskim etc. starostom [...] Lwów 1746. Drukarnia Societatis Jesu Collegii Leopoliensis, folio, k. [20], **ryc. 1 (miedzioryt całostronicowy)**, winiety, inicjały (drzeworyty), opr. późniejsza, płsk. 500,-

E.XXXI, 496. Kazanie o św. Stanisławie Kostce dedykowane Adamowi i Ewie Mrozowickim. Na odwrocie k. tyt. ryc. Jana Filipowicza z przedstawieniem herbów małżonków – **Prus Mrozowickich i Bra-ma Puzynów** – w dekoracyjnej ramce (sygnowana „JF”). Opr.: płsk., na licach wykorzystano papier zadrukowany gockim drukiem z licznymi rubrykacjami. Stan bardzo dobry.  
(*Patrz ilustracja*)

23. **[Filipowicz Jan]. Zehentner Paul.** Sumnienie [!] Niespokoyne abo Sumienny Mol Grzesznika nieustannie dręczący: Łacińskim ięzykiem Opisany [...] a nakładem Jasnie Wielmożney ley Mosci Pani Dobrodziejki J. W. Maryanny z Czarnkowskich Krasinski Starosciny Prasinskiey, Hrabiny na Dobromilu, do Druku Podany. Lwów



21. Grafika J. Filipowicza. 1746.



22. Grafika J. Filipowicza. 1746.

1744. W Drukarni Coll. Soc. Jesu, 8°, k. [8], s. 628, k. [2], **ryc. 1 (miedzioryt)**, opr. z epoki, skóra, brzegi k. barw. 450,-

E.XXXV, 214. Religijna rozprawa o charakterze moralizatorskim poświęcona grzechom, sumieniu i pokutowaniu. Jej autorem jest Paul Zehentner (1589-1648) pochodzący z Innsbrucku jezuita, nadworny kaznodzieja cesarza Ferdynanda II Habsburga. Na język polski przełożył ją jezuita Marcin Laskowski, a wydanie sfinansowała hrabina Marianna z Czarnkowskich Krasińska, której herby wyobrażono w miedziorycie na odwrocie k. tyt. – w **rokokowym kartuszu herby Nałęcz i Słepowron (ryc. sygnowna „Filipowicz sc.”)** Opr.: ciemnobrązowa skóra, na grzbiecie ozdobniki tłocz. Nieaktualne noty własnościowe. Miejscami zaplamienia i przebarwienia, poza tym stan bardzo dobry.

### – Druk emblematyczny –

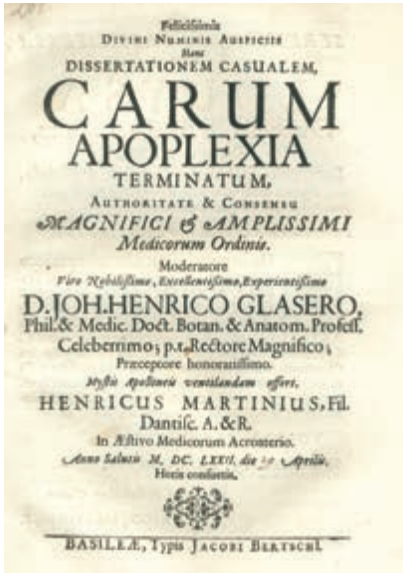
- 24. Fredro Andrzej Maksymilian.** Scriptorum seu Togae et Belli notationum fragmenta. Accesserunt Peristromata Regum Symbolis expressa. Dantisci (Gdańsk) 1660. Sumptibus Georgii Försteri, 12°, **frontispis (miedzioryt)**, k. [2], s. 381, **ilustr. w tekście (miedzioryty)**, opr. z epoki, skóra, brzegi k. barw. 1500,-

E.XVI, 312. **Zbiór rozważań na tematy polityczne, ustrojowe i wojskowe autorstwa Andrzeja Maksymiliana Fredry** (ok. 1620-1679) kasztelana lwowskiego, wojewody podolskiego, historyka, pisarza politycznego i wojskowego, w okresie „potopu” stronnika Jana Kazimierza, organizatora piechoty łanowej i budowniczego fortyfikacji Przemyśla. Autor porusza najróżniejsze zagadnienia. Pisze m.in. o liberum veto, którego jest zwolennikiem, argumentując, że głosowanie większością przynosi marne efekty, ponieważ większą część ludzi cechuje bezmyślność. Podejmuje też kwestię armii Rzeczypospolitej i jej nieskuteczności, wskazując na przykład braki w piechocie oraz uciekanie się do zaciągu zbyt wielkiej liczby cudzoziemców. Ostatnia część dzieła ma **charakter emblematyczny – zamieszczono w niej miedziorytowe ilustracje**, z których każda została opatrzona komentarzem. Opr.: brązowa skóra, grzbiet czteropolowy, podzielony związami. Drobne ubytki frontispisu, zaplamienia i przebarwienia kart, poza tym stan dobry.

(Patrz ilustracja na stronie następczej)







29. H. Martini. Leczenie apopleksji. 1672.



34. Opisanie portu gdańskiego. 1773.

(Jena) [1751]. Litteris Tennemannianis, 4°, s. 8, winieta, inicjał, finalik (drzeworyty), bez opr. 200,-

E. nie notuje. Wykład Karla Friedricha Kaltschmieda (1706-1769) pochodzącego z Wrocławia anatoma, chirurga i botanika, dziekana wydziału medycyny i rektora Uniwersytetu w Jenie. Wykład został wygłoszony jako wprowadzenie do dysertacji doktorskiej gdańszczanina Johanna Christophä Paezela. Stan dobry.

28. **[Gdańsk]. Kulmus Johann Ernst.** De spasmō vesicae [...] Lipsiae (Lipsk) [1732]. Litteris Io. Christiani Langenhemii, 4°, s. 36, winieta, inicjał, finalik (drzeworyty), bez opr. 200,-

E. nie notuje. Rozprawa doktorska z dziedziny medycyny przygotowana i wygłoszona przez gdańszczanina Johanna Ernsta Kulmusa (1709-1769), syna Johanna Georga Kulmusa (1680-1731) lekarza nadwornego Augusta II Mocnego. Tematem dysertacji był skurcz pęcherza. Drobne zabrudzenia i przebarwienia kart, poza tym stan dobry.

29. **[Gdańsk]. Martini Henricus.** Dissertationem casualem Carum apoplexia terminatum [...] Basileae (Bazylea) [1672]. Typis Jacobi Bertschi, 4°, k.[10], winieta, inicjał (drzeworyty), bez opr. 400,-

E. nie notuje. Rozprawa gdańskiego lekarza Henryka Martiniego (zm. 1675), poświęcona leczeniu apopleksji. Wykład wygłoszony został pod przewodnictwem Johanna Heinricha Glasera (1629-1675) słynnego szwajcarskiego anatoma. Stan bardzo dobry. (Patrz ilustracja)

30. **[Gdańsk]. Messerschmidt Daniel Gottlieb.** De ratione praeside universae medicinae [...] Halae Magdeburgicae (Halle an der Saale) [1713]. Typis Christiani Henckelii, 4°, s. 46, [4], winieta, inicjał, finalik (drzeworyty), bez opr. 350,-

E.XXII, 305. Rozprawa poświęcona medycynie ogólnej autorstwa **Daniela Gottlieba Messerschmidta** (1685-1735) pochodzącego z Gdańska niemieckiego geografa, lekarza, naturalisty. Uzyskawszy względy cara Piotra I, Messerschmidt został wysłany przez niego na Syberię, by zbierać gatunki tamtejszej flory i fauny, najróżniejsze artefakty etnograficzne, skamieniałości etc. Podróż, w czasie której dotarł m.in. do Jeziora Bajkał, trwała siedem lat i zaowocowała wielką kolekcją znalezisk oraz szczegółowym dziennikiem pełnym wiadomości botanicznych i zoologicznych. Zabrudzenia i przebarwienia kart, poza tym stan dobry.  
(Patrz ilustracja na stronie 12)

- 31. [Gdańsk]. Stock Johann Christian.** De aeris verni regiminie. Prolusio I. Praemissa dignissimi medicinae doctorandi Antonii Truharti Gedanensis dissertationi inaugurali Atrophiae pathologiam sistenti. Ienae (Jena) [1758]. Litteris Marggrafianis, 4°, s. 8, winieta, inicjał, finalik (drzeworyty), bez opr. 200,-

E. nie notuje. Tekst wykładu Johanna Christiana Stocka, dziekana wydziału medycyny Uniwersytetu w Jenie, wygłoszonego jako wprowadzenie do dysertacji doktorskiej gdańszczanina Antona Truharta (1726-1784), którego krótki zyciorys wydrukowano w oferowanym wydawnictwie. Zbrązowienia kart, poza tym stan dobry.

- 32. [Gdańsk]. Wahl Karl Ludwig.** De iure praefationum [...] Halae Magdeburgicae (Halle an der Saale) [1702]. Typis Christophori Andreae Zeitleri, k. [1], s. 70, winieta, inicjał, finalik (drzeworyty), bez opr. 200,-

E. nie notuje. Rozprawa prawnicza autorstwa Karla Ludwiga Wahla, pochodzącego z Gdańska prawnika. Praca poświęcona m.in. **paleniu druków uznanych za hereetyckie, czarnoksiężskie** etc. Rozprawa wygłoszona wobec Johanna Samuela Stryka (1668-1715) niemieckiego prawnika i teoretyka prawa. Stan dobry.

- 33. [Gdańsk]. Weickmann Joachim Wilhelm.** Dissertatio iuris publici qua Gedanensis neque olim in regni Germanici fuisse, neque hodie in Imperii Romano-Germanici esse potestate, eiusque formula contineri vincitur [...] Vitembergae (Wittenberga) [1766]. Litteris Caroli Christiani Dürri, 4°, k. [1], s. 90, 27, [1], brosz. 400,-

E.XXXII, 319. Traktat prawniczy Joachima Wilhelma Weickmanna (1737-1819) gdańszczanina, przedstawiciela tamtejszego patrycjatu, późniejszego senatora miejskiego i prezydenta miasta. **Autor udowadnia w rozprawie, że Gdańsk nigdy nie należał do Królestwa Niemieckiego [!] ani nie podlegał władzy i prawu Świętego Cesarstwa Rzymskiego.** Estreicher zwraca uwagę na erudycję Weickmanna, który swą argumentację opiera na autorach starożytnych i późniejszych autorytetach prawniczych i historycznych (źródła łacińskie, niemieckie i polskie). Niejako drugą część dzieła stanowi rozprawa **Martina Gottlieba Paulego** (1721-1796) pochodzącego z Lubania i związanego z Gdańskiem niemieckiego teoretyka prawa, prawnika, rektora Uniwersytetu w Wittenberdze. Pauli polemizuje z częścią tez Weickmanna, wskazując na znaczenie wprowadzenia na Pomorzu prawa niemieckiego w odmianie chełmińskiej. Miejscami drobne przebarwienia, poza tym stan bardzo dobry

- 34. [Gdańsk]. Réflexions** sur la propriété du port de Danzig. B.m. [1773]. B.w., 4°, s. 12, tabl. 1, opr. pap. 500,-

E.XXVI, 153. **Opis gdańskiego portu, jego wyposażenia, konstrukcji i własności terenów, na których się znajdował** (z uwzględnieniem danych historycznych i zmian własnościowych). Wariant pierwszy z wyszczególnionych przez E., bez planów i z mniejszą liczbą stron. **E. notuje tylko jeden egzemplarz wariantu.** Dołączona późniejsza karta z opisem do planu portu. Opr.: pap marm. na tekturze. Drobne przebarwienia kart, poza tym stan dobry. **Bardzo rzadkie.**  
(Patrz ilustracja na stronie poprzedniej)



35. S. Hozjusz. Walka z herezją 1561.



37. Z drukarni M. Grölla. 1792.

### – Walka z reformacją –

- 35. Hozjusz Stanisław.** Traicte des sectes et heresies de nostre temps, pour cognoistre leur origine, et les fruitz qui en sont issuz, avec la confusion et contradiction de la doctrine des nouveaux Euangelistes de ce temps. [...] Paris (Paryż) 1561. Chez Nicolas Chesneau, 8°, k.[4], 76, opr. płsk. 1500,-

E.VIII, 292-293 (**notuje tylko jeden egzemplarz**). Francuski przekład dzieła Stanisława Hozjusza (1504-1579), kardynała, biskupa warmińskiego, sekretarza królewskiego, humanisty, teologa, jednego z czołowych przywódców polskiej i europejskiej kontrreformacji, wybitnego polemisty religijnego, którego polemiczne dzieła cechowały się ciętym językiem, ogromną erudycją i znakomitą łacina. Oferowany traktat poświęcony jest wyznaniem reformacyjnym nazywanym przez autora „herezjami naszych czasów”. Hozjusz opisuje źródła ruchów reformacyjnych, ich doktrynę i obala twierdzenia niezgodne z katolicką wykładnią wiary. Polemizuje m.in. z Lutrem, Kalwinem, Melanchtonem. Łaciński oryginał ukazał się w 1559 r. Nieaktualne noty własnościowe i ekslibrisy. Zabrudzenia kart oraz drobne ślady po owadach. **Rzadkie.** (Patrz ilustracja)

### – Mysteria. Magia –

- 36. Iamblichos.** De mysteriis Aegyptiorum, Chaldaeorum, Assyriorum. Lugduni (Lyon) 1549. Apud Joannem Tornaesium, 8°, s. 543, opr. późniejsza, skórzana z szyldzikiem. 1500,-

**Zbiór pism** późnoantycznego i bizantyńskiego neoplatonizmu **dotyczących magii, demonów i misteriów**. Najważniejszą z zawartych w książce prac jest dzieło poświęcone misteriom egipskim, chaldejskim i asyryjskim autorstwa Iamblichosa (ok. 245-ok. 325) greckiego filozofa, który twierdził, że

świat zmysłowy jest tylko odbiciem rzeczywistości niematerialnej, idealnej, której poznanie może umożliwić jedynie przychylność dobrych demonów. Uzupełnieniem traktatu lamblichosa są dzieła jego poprzedników i kontynuatorów m.in. **Proklosa** (ok. 410-485), **Porfiriusza** (ok. 234-ok. 303), **Michała Psellosa** (1018-po 1078) oraz teksty wchodzące w skład **tak zwanego „Corpus Hermeticum”** – zbioru starożytnych dzieł przypisywanych legendarnemu myślicielowi i mistykowi egipskiemu Hermesowi Trismagistusowi, który w epoce hellenistycznej i w czasach rzymskich był uważany za bóstwo (synkretyczne połączenie greckiego Hermesa i egipskiego Tota). Teksty hermetyckie powstały w rzeczywistości w Aleksandrii w pierwszych wiekach n. e. i **zawierały rozważania z pogranicza religii, mistyki, filozofii, alchemii i astronomii**. Opr.: brązowa skóra, grzbiet sześciopolewy, w polu 2. sztyldzik z tytulaturą, w pozostałych kwiatowe ozdobniki. Na przedniej wyklejce ekslibris Mathieu Varilla, dziewiętnastowiecznego lyońskiego pisarza i kolekcjonera książek, dokumentów, rękopisów i rycin. Na wyklejkach notatki po łacinie z XVI w. Miejskami drobne zabrudzenia, zaplamienia i przebarwienia, poza tym stan bardzo dobry.

- 37. Jezierski Franciszek Salezy.** Niektóre wyrazy porządkiem abecadła zebrane y stosownemi do rzeczy uwagami objaśnione. Warszawa 1792. Nakładem i drukiem Michała Grölla, 8°, s. XVIII, 292, opr. z epoki, psk. z sztyldzikami, brzegi k. barw. 500,-

E.XVIII, 541. Wyd. 2. (pierwsze ukazało się w 1791 r.) **Zbiór prac Franciszka Salezego Jezierskiego** (1740-1791) powieściopisarza, publicysty zbliżonego do Kuźnicy Kołłątajowskiej, ułożony przez Hugona Kołłątaja, przyjaciela i współpracownika autora. **Książka wydana w drukarni Michała Grölla** (1722-1798) – jednej z najlepszych i najnowocześniejszych oficyn polskich końca XVIII w. Drobne otarcia opr. i ślady po owadach, miejscami zabrudzenia i przebarwienia stron, poza tym stan dobry. *(Patrz ilustracja na stronie poprzedniej)*

#### – Dzieło o ptakach i owadach –

- 38. Jonston Jan.** Historiae naturalis. De avibus libri VI. Cum aeneis figuris. Amstelodami (Amsterdam) 1657. Apud Ioannem Iacobi Fil. Schipper, folio, **frontispis (miedzioryt)**, k. [5], s. 160, **tabl. ilustr. 62 (miedzioryt)**; **adl.:**

**Jonston Jan.** Historiae naturalis. De insectis libri III, de serpentibus et draconibus libri II. Cum aeneis figuris. Amstelodami (Amsterdam) 1657. Apud Ioannem Iacobi Fil. Schipper, folio, **frontispis (miedzioryt)**, k. [3], 147, [1], **tabl. ilustr. 28 (miedzioryt)**; opr. z epoki, psk. z sztyldzikiem, brzegi k. barw. 4000,-

E. XVIII, 614-615. Dwa tomy głównego dzieła z zakresu przyrodznawstwa **Jana Jonstona** (1603-1675) lekarza, przyrodnika, polihistora. Jan Jonston urodził się w Szamotułach, był synem emigranta szkockiego i Polki. Po odbyciu licznych podróży osiadł w latach 1636-1656 w Lesznie, w czasie najazdu szwedzkiego przeniósł się do swojego majątku koło Lublina, gdzie miaszkał aż do śmierci. Pierwsze wydanie „Historia naturalis” ukazało się we Frankfurcie w latach 1650-1653. Praca składała się z sześciu części opisujących w sposób encyklopedyczny poszczególne gatunki zwierząt. Szybko zdobyła dużą popularność, co zaowocowało w krótkim czasie oferowaną edycją amsterdamską. **Poz. 1. Ptaki** (łowne, drapieżne, nocne, ozdobne, domowe, egzotyczne, nieloty, gryfl). Dedykowane Hieronimowi i Jackowi Rozdrażewskim. **Poz. 2. Owady** (m.in. motyle). Dedykowane książętom śląskim: Jerzemu, Ludwikowi i Chrystianowi. Ozdobą pracy są ilustracje. **Na 90 miedziorytowych tablicach przedstawiono wizerunki różnych gatunków ptaków i owadów**. Opr.: brązowy psk, grzbiet sześciopolewy, w polu 2. sztyldzik z tytulaturą, w pozostałych polach tłocz. i złoc. ozdobniki. Drobne ubytki opr., poza tym stan bardzo dobry (życiorys Jonstona patrz poz. 1153). *(Patrz ilustracja)*

- 39. Joubert Pierre.** Histoire des Révolutions de Pologne, depuis la mort d'Auguste III jusqu' á nos jours. Avec des détails curieux et importants sur les différenets situations de ce Royaume et toutes les pièces justificatives qui y ont rapport. T. 1-2 (2 wol.) Varsovie (Warszawa, właściwie Paryż) 1778. Chez Jean-François Bastien, 8°, s. 526, [1]; 616, jednolite opr. z epoki, skórzane z sztyldzikami, brzegi k. marm. 600,-





38. J. Jonston. Dzieła przyrodnicze. 1657.



39. Panowanie Stanisława Augusta. 1778.

E.XVIII, 628. Wyd. I w 1775 r. Historia Rzeczypospolitej w czasie kilkunastu pierwszych lat panowania Stanisława Augusta Poniatowskiego. Opisano w niej szczegółowo **sytuację wewnętrzną Polski oraz jej relacje z europejskimi potęgami**. Wywód wsparto przedrukami licznych dokumentów, korespondencji dyplomatycznej, mów sejmowych etc. Przyjmuje się, że autorem rozprawy był Pierre Joubert, bliżej nieznanego opata jednego z francuskich klasztorów. Opr.: brązowa skóra marm., grzbiety sześciopolewe, w polach 2 i 3. szyldziki z tytulaturą i numeracją tomu, w pozostałych tłocz. i złoc. ozdobniki roślinne. Na wyklejkach pap. marm. Otarcia oprawy, w tomie pierwszym drobne pęknięcia skóry wzdłuż krawędzi grzbietu, miejscami charakterystyczne przebarwienia, poza tym stan bardzo dobry. (Patrz ilustracja)

#### – Ryciny Daniela Chodowieckiego –

40. **[Kalendarz]. Becker Wilhelm Gottlieb.** Almanach und Taschenbuch zum geselligen Vergnügen von [...] für 1799. Leipzig (Lipsk) [1798]. Bei Voss und Comp., 16°, **frontispis (miedzioryt)**, k. [18], s. 362, 1-8, k. [9], **tabl. ryc. 11 (miedzioryty)**, nuty 19, tabl. taneczne 2 (rozkł.), **mapa 1 (miedzioryt kolor., rozkł.)**, opr. pap. 600,-

**Kalendarzyk z rycinami Daniela Chodowieckiego (1726-1801)**, pochodzącego z Gdańska wybitnego rytownika i ilustratora książek, członka i rektora pruskiej Akademii Sztuki w Berlinie, dającego w swych pracach i listach liczne dowody polskiej tożsamości. Kalendarzyk opracowany przez Wilhelma Gottlieba Beckera (1753-1813) pochodzącego z Saksonii historyka sztuki, numizmatyka i pisarza, kustosa drezdeńskiej Galerii Antyków i tamtejszych zbiorów numizmatycznych, a także Zielonego Sklepienia. Zamieszczono teksty prozatorskie, poetyckie, pieśni i piosenki (część z zapisem nutowym) różnych autorów. Ponadto wskazówki na temat popularnych tańców wraz z tablicami objaśniającymi (m.in. kadryl). Ozdobą wydawnictwa są **miedziorytowe ryciny, z których 8 (frontispis i 7 tabl.) szttychował Daniel Chodowiecki**. Na końcu kalendarzyka wykonana w miedziorycie **mapa Królestwa Prus** (23 x 17,5 cm) sygn.: „gestochen von C. Jättinig in Berlin.” Stan bardzo dobry. **Ładny egzemplarz**. (Patrz ilustracja na stronie następczej)



40. Ryciny Daniela Chodowieckiego. 1798.



41. Kalendarz heraldyczny. 1741.

41. **[Kalendarz heraldyczny.]** Der durchlauchtigen Welt [...] neu vermehrter und verbesserter Geschichts-, Geschlechts- und Wappen-Calender : auf d. Jahr [...] 1742. Nürnberg (Norymberga) [1741]. In Verlegung Christoph Weigels. Gedruckt bey Lorenz Bieling, 4°, **frontispis (miedzioryt)**, k. [10], tabl. 1 (miedzioryt), **tabl. ryc. z herbami 101 (miedzioryty)**, opr. z epoki, skórzana, brzegi k. złoc. 2400,-

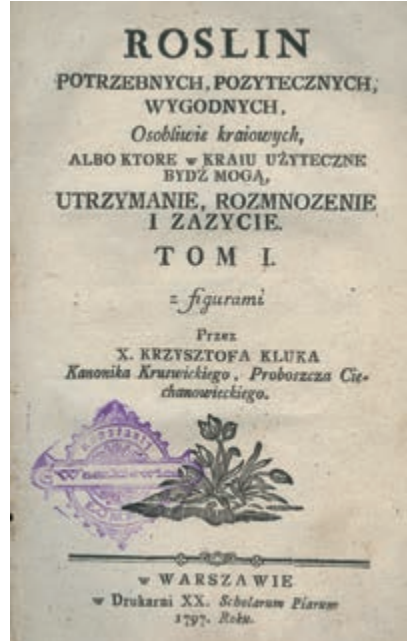
E. nie notuje. Kalendarz na rok 1742 r., w którym prócz części chronologicznej umieszczono genealogię rodzin cesarskich, królewskich i książąt z państw Europy. Na odwrotach miedziorytowych tablic z wizerunkami herbów wiadomości genealogiczne. Uwzględniono **herb królewski Sasów zasiadających na polskim tronie oraz herb Stanisława Leszczyńskiego jako króla Polski** (tarcza pięciodzielna z alternującymi Orłem Białym i Pogonią, w polu centralnym Wieniawa Leszczyńskich). Większość bibliografii i opisów znanych egzemplarzy podaje inną liczbę tablic i wizerunków herbów (3 tablice oraz 95 wizerunków herbów), w oferowanym jest jedna tablica i 101 całostroniowych wizerunków herbów. Opr.: czerwona skóra, grzbiet pięciopłowy z tłocz. i złoc., na licach ujęte w tłocz. i złoc. bordiury **supereklibrisy heraldyczne** (czterodzielna tarcza z alternującymi herbami baronów Schwarzenberger i panów Schweinichen). Drobne ślady po owadach na licu, poza tym stan dobry.

(Patrz ilustracja)

42. **Kaliński Jan Damascen.** Erymanthus in Helicone sylva christiano-politica, sancti regis, optimi Senatoris, boni aulici, pij Christiani instructus, triumphalibus uestigijs Patritij Apri Illustrissimi et. Excellentissimi Domini, D. Stanislai Comitis a Denhoff Campiductoris M. D. L. Ensiferi Regni, Capitanei, Neocorc. Kościerzec. Latovicens etc. Detritus Seu Libri IV Elegiarum. Varsaviae (Warszawa) 1713. Typis Collegii Scholarum Piarum, 4°, k. [7], s. 317, k. [1], s. 186, **tabl. 1 (miedzioryt)**, opr. z epoki, skórzana. 600,-



42. Z miedziorytem J. Surmackiego. 1713.



43. K. Kluk. Traktat botaniczny. 1797-1802.

E.XIX, 57. Zbiór liryk o treści religijno-politycznej autorstwa Jana Damascena Kalińskiego (1664-1726) pijara, poety, wykładowcy kolegiów pijarskich. Tom został dedykowany przez autora Stanisławowi Denhoffowi (1673-1728) hetmanowi polnemu litewskiemu, którego herb Dzik został odbity na odwrocie k. tyt. Na karcie następnego **drzewo genealogiczne Denhoffów** w miedziorycie, rzadki **przykład wykorzystania tej techniki ilustracji we wczesnym okresie działania drukarni warszawskiego kolegium pijarów** (odkupionej przez zakon od spadkobierców Elerta w końcu XVII w.) Miedzioryt sygnowany niewyraźnym podpisem **Jana Surmackiego** (zm. 1750). Dawne noty własnościowe. Drobne uszkodzenia skóry opr., na kilku początkowych kartach zaplamienia, poza tym stan dobry.  
Lit.: A. Skrzypczak, Książka piękna w dorobku drukarni warszawskich, „Acta Poligraphica”, 2013, 2, s. 84-86.

(Patrz ilustracja)

- 43. Kluk Krzysztof.** Rośliny potrzebnych, pożytecznych, wygodnych, osobliwie krajowych, albo które w kraiu użyteczne być mogą, utrzymanie, rozmnożenie i zażycie. T. 1-3 (3 wol.) Warszawa 1797-1788-1802. Druk. XX. Pijarów, 8°, k. [5], s. 290, **tabl. tyc. 4 (miedzioryty rozkł.)**; k. [5], s. 309, **tabl. ryc. 3 (miedzioryty rozkł.)**; k. [4], 1-288, 305-352, tabl. ryc. 1 (w miejsce 2, miedzioryt rozkł.), opr. płsk. 4000,-

E. XIX, 319-320. **Pierwszy polski krytyczny traktat botaniczny**, autorstwa wybitnego przyrodnika doby Oświecenia Jana Krzysztofa Kluka (1739-1796). Dzieło powstało w oparciu o materiał botaniczny głównie z Polski centralnej i Litwy; wiele roślin zostało tu opisanych po raz pierwszy, pionierski charakter opracowania przyczynił się do powstania polskiej naukowej terminologii botanicznej. W uznaniu zasług Krzysztof Kluk otrzymał od króla Stanisława Augusta Poniatowskiego medal „Merentibus”. T. 1: o drzewach, ziołach ogrodowych, ogrodach. T. 2: o drzewach i ziołach dzikich, lasach. T. 3: o rolnictwie, zbożach, łąkach, chmielnikach, winnicach i roślinach gospodarskich. W oferowanym komplecie t. 2. pochodzi z wcześniejszego wydania z 1788 r. Opr. jednolite dla t. 1 i 3.: brązowy płsk. z szyldzikami, na licach pap. marm., brzegi k. barw.; opr. t.2. nieco inna: brązowy płsk., na licach pap. marm., brzegi k. prószone. W t.3. brak 1 tabl. oraz s. 289-304. Nieaktualne podpisy i pieczętki



własnościowe. Ślady po owadach na opr., otarcia opr., w t. 1. ubytek na tylnym licu. Ubytek fragmentu tabl. w t.1. Miejskami drobne przebarwienia i zabrudzenia. Stan ogólny dobry.  
(*Patrz ilustracja na stronie poprzedniej*)

### – Skarbiec polsko-łacińsko-grecki –

- 44. Knapski Grzegorz.** Thesaurus Polonolatinograecus seu Promptuarium Linguae Latinae et Graecae in tres tomos divisum, Polonorum Rocolonarum, Sclavonum, Boemorum usui accomodatum [...] T. 1 (z 3) Cracoviae (Kraków) 1643. Typis et sumptu Francisci Caesarii, folio, k. [8], s. 1465, inicjały (drzeworyty), opr. z epoki, skórzana z szyldzikiem, brzegi k. barw. 5000,-

E.XIX, 334. Drugie wydanie monumentalnego staropolskiego dzieła leksykograficznego autorstwa Grzegorza Knapskiego (1564-1638) polskiego jezuita, profesora kolegów jezuickich, poety, dramaturga, paremiografa, filologa i leksykografa, któremu największą sławę przyniosła oferowana praca. Autor przyporządkował słowom polskim łacińskie i greckie odpowiedniki, dając również przykłady ich zastosowania w postaci cytatów (głównie z pisarzy antycznych). „Skarbiec polsko-łacińsko-grecki” wywarł duży wpływ na kształtowanie norm językowych i ortograficznych języka polskiego. **Był najważniejszym dziełem staropolskiej leksykografii** aż do opublikowania słownika Lindego. W kolejnych latach ukazały się jeszcze dwa tomy pracy Knapskiego: słownik łacińsko polski oraz księgę przysłów. Druk dwuszpaltowy. Na odwrocie k. tyt. drzeworytowy herb Jelita Zamoyskich. Opr.: brązowa skóra, grzbiet pięciopłowy, w polu 2. szyldzik z tytulaturą. Pieczętki własnościowe. Drobne uszkodzenie grzbietu. Ślady zawilgocenia, ostatnia karta dublowana z niewielkim ubytkiem tekstu, krawędzie kilku k. wzmocnione bez szkody dla tekstu, poza tym stan dobry. **Dzieło pomnikowe języka staropolskiego. Bardzo rzadkie.**

(*Patrz ilustracja*)

### – Obrona Częstochowy –

- 45. Kobierzycki Stanisław.** Obsidio Clari Montis Częstochoviensis, Deiparae imagine a divo luca depictae in Regno Poloniae celeberrimi. Dantisci (Gdańsk) 1659. Sumptibus Georgii Försteri, 4°, **frontispis (miedzioryt)**, k. [6], s. 163, [1], inicjały, finaliki (drzeworyty), opr. z epoki, perg. 6000,-

E.XIX, 350-351. **Wydanie pierwsze.** Jedno z dwóch głównych dzieł historycznych Stanisława Kobierzyckiego (ok. 1600-1665) pisarza, historyka, sekretarza królewskiego, kasztelana gdańskiego i wojewody pomorskiego. Historia oblężenia klasztoru jasnogórskiego przez Szwedów w 1655 r. Dzieło Kobierzyckiego stanowi istotne rozszerzenie „Nowej Gigantomachii” ks. Augustyna Kordeckiego. Autor orientował się o wiele lepiej od zakonnika w ogólnej sytuacji panującej w kraju w czasie „potopu”. Wykorzystał także wiele wiadomości ze współczesnych druków gdańskich. Po 1655 r. kilkakrotnie odwiedził klasztor i zapewne pozyskał wówczas także relacje samych obrońców. **Dzieło ozdobione efektywnym frontispisem:** „Przedstawia u góry obraz Najświętszej Maryi Panny Częstochowskiej otoczonej dokoła aniołkami, pośrodku widok klasztoru Częstochowskiego, poniżej herb Pomian, u dołu samego tytułu powyższy”. Na oprawę wykorzystano kartę pergaminową zapisaną pismem z przełomu średniowiecza i nowożytności. Na przedniej wyklejce nota potwierdzająca włączenie egzemplarza do księgozbioru klasztoru franciszkanów w Eisenstadt, który został ufundowany w XVII w. przez słynny ród Esterházych. Brak portretu i planu bitwy, o których Estreicher pisze, że zachowały się tylko w części egzemplarzy. Drobne przebarwienia kart, poza tym stan bardzo dobry. **Rzadkie.**

(*Patrz tablica VIII*)

- 46. Kollár de Keresztén Adam František.** Historiae diplomaticae iuris patronatus Apostolicorum Hungariae Regum libri tres. Vindobonae (Wiedeń) 1762. Typis Georgii Ludovici Schulzii, 4°, k. [5], s. 274, k. [8], ilustr. w tekście (miedzioryty), inicjały i finaliki (drzeworyty), opr. z epoki, skórzana z szyldzikiem, brzegi k. barw. 600,-

Traktat prawniczy poświęcony prawu patronatu i zwierzchności królów węgierskich nad klerem i hierarchią Kościoła Katolickiego. Jego autorem był Adam František Kollár de Keresztén (1718-1783)





44. G. Knapski. Słownik. 1643.



46. Traktat prawniczy. 1762.

słowacki prawnik, Radca Cesarskiego Królewskiego Dworu za panowania Marii Teresy, historyk, etnolog, który wywarł duży wpływ na kształt oświeceniowej polityki cesarzowej. Oferowane dzieło stanowiło zbiór historycznych argumentów, które miały dowodzić, że władcy Austrii jako Apostolscy Królowie Węgier mają zwierzchność nad klerem katolickim w swoich krajach i mogą wprowadzać prawa regulującego jego status. Wykład zilustrowano kilkoma rycinami z przedstawieniami m.in. **korony św. Stefana i odcisku pieczęci węgierskich władców**. Opr.: brązowa skóra marm., grzbiet z szyl-dzikim z tytulaturą i tłocz. i złocz. ozdobnikami roślinnymi. Nieaktualne noty własnościowe. Drobne ślady po owadach, na kartach zaplamienia i przebarwienia, poza tym stan bardzo dobry. (Patrz ilustracja)

### – Wielkie odkrycia geograficzne –

47. **[Kolumb Krzysztof]**. Naaukeurige versameling der gedenk-waardigste zee en land-reysen na Oost en West-Indiën, Mitsgaders andere Gewesten, ter eerster Ontdekking en soo vervolgens van verscheyde Volkeren, meerendeels door Vorsten, of Maatschappyyen derwaarts gesonden, gedaan; Zedert het Jaar 1492 tot 1499. [...] Leyden (Lejda) 1707. Door Pieter van der Aa, 8°, k. [4], s. 118, k. [4], **tabl. ryc. 7 (miedzioryty)**; k. [1], s. 96, k. [4], **tabl. ryc. 4 (miedzioryty)**; k. [1], s. 43, k. [3], **tabl. ryc. 2 (miedzioryty)**; s. 58, k. [3], **tabl. ryc. 1 (miedzioryt)**; s. 32, k. [3], **tabl. ryc. 9 (miedzioryty)**, opr. z epoki, skórzana. 2400,-

Wolumin z serii zawierającej opisy słynnych podróży i odkryć geograficznych redagowanej przez niderlandzkiego wydawcę i drukarza Pietera van der Aa (1659-1733) znanego przede wszystkim z publikacji map i atlasów. W serii ukazało się 28 tomów łączących 128 osobnych historii podróży opisanych przez różnych autorów. Każdy z tomów (zestawiany tematycznie lub chronologicznie) opatrywany był zbiorczą kartą tytułową, ponadto każda pozycja miała własną kartę tytułową oraz odrębną paginację. Oferowany **wolumin poświęcony jest wyprawom i wielkim odkryciom geograficznym dokonywanym w ostatniej dekadzie XV w.** Znalazły się w nim: **[Krzysztof Kolumb]**,

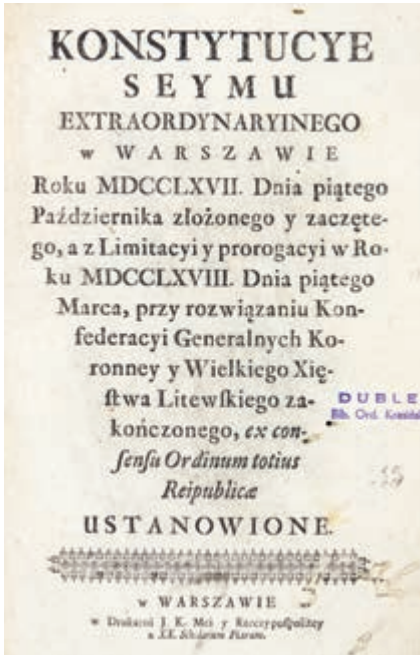


47. Wielkie odkrycia geograficzne. 1707.

De Roemwaardige Scheeps-Togt van [...] in den Jare 1492. Lejda 1706; **[Krzysztof Kolumb]**, Tweede Scheeps-Togt door [...] in het Jaar 1493. Lejda 1706; **Joan de Barros**, Eerste Scheeps-Togt van Vasco da Gamma [...] in het Jaar 1497. Lejda 1706; **[Krzysztof Kolumb]**, Derde Scheeps-Togt [...] in 't Jaar 1498. Lejda 1706; **Eerste Zee-Togt van Alonso d'Ojeda en Amerikus Vesputius** [...] na De West-Indien, benefens die van Christoffel Guerre en Pero Alonso Nino in 't Jaar 1499. Lejda 1706. Na uwagę zasługują przede wszystkim opatrzone komentarzem **dzienniki trzech wypraw Kolumba, w których zawarty został opis odkrycia Ameryki oraz opis wyprawy Vasco da Gamy, która wytyczyła drogę morską do Indii**. Wydawnictwo wzbogacają miedziorytowe ilustracje na rozkładanych tabl. Opr.: ciemnobrązowa skóra marm., grzbiet sześciopolewy z tłocz. i złoc. Nieznaczne ubytki skóry opr. na krawędziach, miejscami drobne zabrudzenia i przebarwienia, poza tym stan dobry. (Patrz ilustracja)

48. **[Konstytucje 1669-1697]**. Prawa, Konstytucje y Przywileie Królestwa Polskiego y Wielkiego Xięstwa Litewskiego, y wszystkich Prowincyi należących: Na walnych Seymiech Koronnych Od Seymu Wiślickiego Roku Pańskiego 1347 Aż do Ostatniego Seymu uchwalone. T. 5 (z 8). Warszawa 1738. W Drukarni J.K.Mci y Rzeczpospolitey w Collegium Warszawskim Scholarum Piarum, folio, k. [1], s. 1-384, [14], 385-989, [1], opr. z epoki, skórzana z szyldzikiem. 2400,-

E.XXXIII, 323. Tom 5 Volumina Legum konstytucji z lat 1669-1697 (panowanie Michała Korybuta Wiśniowieckiego i Jana III Sobieskiego). **Wydanie pierwsze**. Volumina Legum, monumentalne wydanie zbioru praw i konstytucji polskich od połowy XIV w. zainicjowane zostało przez **Józefa Andrzeja Załuskiego** (1702-1774), biskupa kijowskiego, mecenasa kultury i nauki, historyka, bibliofila, współzałożyciela Biblioteki Załuskich w Warszawie, który naklonił do współpracy **Stanisława Konarskiego** (1700-1773), pijara, publicystę i reformatora szkolnictwa, założyciela słynnego Collegium Nobilium. W zamysle twórców seria zbierająca i porządkująca prawa i konstytucje miała służyć przyszłej reformie ustroju Rzeczypospolitej, kształceniu elit oraz badaniom nad historią państwa polskiego. Otarcia i drobne ubytki skóry opr., ślady po owadach, na k. przebarwienia i zaplamienia, poza tym stan dobry.



49. Konstytucje sejmowe. 1768.



51. O wyrobie safianu. 1770.

49. **Konstytucje Seymu** Extraordinarynego w Warszawie roku MDCCLXVII, dnia piątego października złożonego y zaczętego, a z limitacyi y prorogacyi w roku MDCCLXVIII, dnia piątego marca, przy rozwiązaniu Konfederacyi Geberalnych Koronney y Wielkiego Xięstwa Litewskiego zakończonego, ex consensu Ordinum totius Reipublicae ustanowione. Warszawa [1768]. W Drukarni XX. Scholarum Piarum, folio, s. 352, k. [4], s. 42, k. [1], opr. późniejsza, płsk. 500,-

E.XX, 63. Konstytucje uchwalone na sejmie zawiązanym pod węzłem konfederacji radomskiej. Obrady rozpoczęto 5 października 1767 r., sejm zajął się kontrolą reform dokonanych przez sejm konwokacyjny 1764 r. **W trakcie obrad z polecenia posła rosyjskiego Mikołaja Repnina porwani zostali przywódcy konfederacji radomskiej:** biskup kijowski Józef Andrzej Załuski, hetman Wacław Rzewuski i jego syn Seweryn Rzewuski. W czasie dalszych obrad zastraszonego sejmu wprowadzono równouprawnienie dla dysydentów i uchwalono prawa kardynalne potwierdzające dotychczasowe przywileje szlachty. Gwarantem wprowadzonych zmian została caryca Katarzyna II. Na końcu „Konstytucje Wielkiego Xięstwa Litewskiego”. Opr. ciemnobrązowy płsk., na grzbiecie czerwony sztyldzik. Nieaktualne pieczątki biblioteczne. Ślady po owadach, zabrudzenia i przebarwienia, poza tym stan dobry (patrz poz. 73).

(Patrz ilustracja)

#### – M. Kromer. O pochodzeniu i czynach Polaków –

50. **Kromer Marcin.** Mitnächtlicher Völckeren Historien in welcher viler Nationen, als nammlich der Polen, deren Slauen, Pomeran, Reüssen. Moscoviten, Preüssen. Ungaren, Walachen, Schlesier, Littauweren, Wenden. Behemen, Tartaren, Türcken, Lyffländeren... Cz. 1-2 (1 wol.) Basel (Bazylea) 1562. Getruckt durch Heinrich Petri und Petrum Pernam, folio, k. [6], s. CCCCVII, k. [4]; s. CCCCLVIII, k. [5], inicjały (drzeworyty), opr. z epoki, skórzana. 8000,-



E.XX, 285. Polonika BJ, poz. 1361. **Sławna kronika Marcina Kromera** (1512-1589), pochodzącego z Biecza dyplomaty, pisarza i historyka, sekretarza królewicza Zygmunta Augusta, który po wstąpieniu na tron obsypał go zaszczytami i powierzał funkcję posła w najważniejszych sprawach dyplomatycznych. Był orędownikiem spraw polskich na sejmach Rzeszy i na Soborze Trydenckim. Po śmierci prymasa Hozjusza w 1579 r. został biskupem Warmii. Wtedy też wycofał się z życia publicznego, poświęcając się dziejopisarstwu. Dzieło swe, oparte m.in. na uporządkowanych wcześniej materiałach z Archiwum Skarbcza Koronnego na Wawelu, oddał do druku jesienią 1554 r. Wydanie pierwsze dzieła „De origine et rebus gestis Polonorum libri XXX” ukazało się w Bazylei w 1555 r. Celem pracy było przedstawienie czytelnikowi w kraju i zagranicą obrazu całości dziejów Polski. Wydzwitek propagandowy spowodował, że **już siedem lat po pierwszym wydaniu** ukazało się tłumaczenie na język niemiecki. Autorem przekładu był Heinrich Pantaleon (1522-1595), historyk, profesor Uniwersytetu w Bazylei. Na odwrocie k. tyt. odbity kartusz herbowy. Opr.: deski obciążone jasną skórą, grzbiet sześciopopowy. Lica bogato zdobione radełkiem z wizerunkami postaci biblijnych, ornamentami roślinnymi i kandelabrowymi. Zachowane okucia i klamry na skórzanych paskach. Siedemnastowieczna nota własnościowa. Zabrudzenia i przebarwienia, poza tym stan bardzo dobry. **Bardzo rzadkie.** (Patrz tablica IV)

### – O wyrobie safianu –

51. **Lalande Joseph Jérôme de.** Sposób wyprawiania szafianów czyli sztuka szafianika. W języku francuskim przez Pana De La Lande. napisana w korpusie opisanie powszechnego manufaktur czyli rzemiosł, będąca, a teraz dla przysłużenia się Narodowi staraniem i kosztem J. W. Jmci Pana Hyacynta Małachowskiego [ ... ] na oyczysty język przełożona y do druku z kopersztychami podana. Warszawa 1770. Michał Gröll, 4<sup>o</sup>, s. 36, winieta na k. tyt. (miedzioryt), opr. płsk. 2500,-

E.XXI, 30. Dzieło poświęcone wyrabianiu safianu, zwanego również marokinem lub skórą marokańską, **używanego m.in. przez introligatorów do szlachetnych opraw książkowych.** Zawiera szczegółowy opis kolejnych etapów produkcji tego typu skóry ze wskazaniem metod używanych przez rzemieślników z różnych regionów świata oraz z uwzględnieniem literatury tematycznej. Francuski oryginał opracowany przez pisarza, naukowca i wybitnego astronoma Jérôme'a Lalande'a (1732-1807) ukazał się w serii „Descriptions des Arts et Métiers” wydawanej z inicjatywą Akademii Francuskiej (autorami prac poświęconych poszczególnym rzemiosłom byli członkowie Akademii). Pomysłodawcą i fundatorem wydawania polskich przekładów książek z tej serii był Jacek Małachowski (1737-1821) późniejszy kanclerz wielki koronny, który wspierał rozwój rolnictwa i rzemiosła w Rzeczypospolitej. Prace wydawnicze powierzył najwybitniejszemu drukarzowi epoki stanisławowskiej Michałowi Gröllowi. Opr.: brązowy płsk., na licach pap. marm. Odręcznie wypisane nieaktualne sygnatury biblioteczne. Brak tablicy miedziorytowej, poza tym stan bardzo dobry. **Rzadkie.** (Patrz ilustracja na stronie poprzedniej)

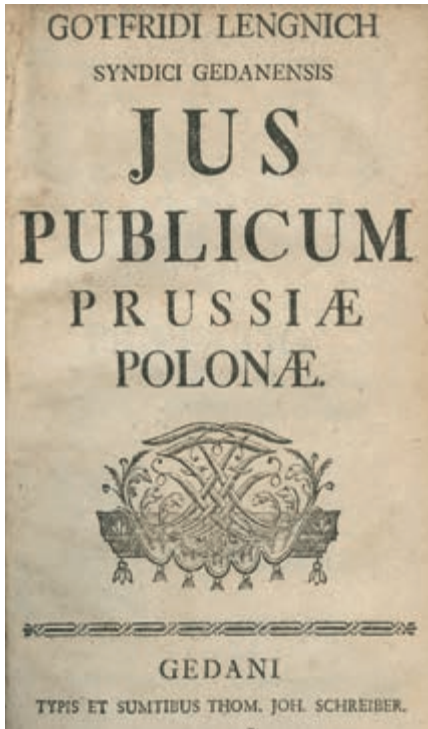
52. **Legucki Jan.** Jaśnie Oświeconego Sieniawskich Leliwy na sarmackim niebie splendor wieczny dla wielkie in utroque ordine zasług Jegomości Pana Adama Mikołaja [...] pogrzebowym w Brzeżanach kazaniem [...] [Lwów 1726]. W Drukarni Collegium Lwowskiego Soc. Jesu, folio, k. [14], opr. z epoki., płsk. 300,-

E.XXI, 149. Uroczysta mowa z okazji pogrzebu Adama Mikołaja Sieniawskiego (1666-1726) hetmana wielkiego koronnego, kasztelana krakowskiego, starosty generalnego lwowskiego, uczestnika bitwy wiedeńskiej 1863 r. autorstwa jezuity Jana Leguckiego (zm. 1754) słynnego mówcy pogrzebowego. **Na odwrocie k. tyt. drzeworyt z herbem Leliwa Sieniawskich** oraz insygniami hetmańskimi. Opr.: brązowy płsk. Nieaktualne noty własnościowe. Przebarwienia na kartach, poza tym stan dobry.

### – Prawo Prus Królewskich –

53. **Lengnich Gotfryd.** Ius publicum Prussiae Polonae. Gedani (Gdańsk) 1758. Typis et sumptibus Thom. Joh. Schreiber, 8<sup>o</sup>, k. [6], s. 316, winiety, inicjały, finaliki (drzeworyty), opr. z epoki, płsk. 1200,-





53. Prawo Prus Królewskich. 1758.



55. Inwentarz konstytucji koronnych. 1733.

E. XXI, 170. **Wydanie pierwsze.** Historia i charakterystyka prawa publicznego obowiązującego w Prusach Królewskich. Gotfryd Lengnich (1689-1774) gdański prawnik i uczonec, badacz dziejów i ustroju Polski, Prus i Gdańska, profesor gimnazjum gdańskiego, założyciel towarzystwa naukowego Societas Litteraria, nauczyciel synów Stanisława Poniatowskiego, patrycjusz i syndyk Gdańska. Napisał wiele cennych dzieł historycznych (był „pryncypałem żyjących historyków naszych” – A. S. Załuski). Oferowane dzieło zalicza się do serii prawno-historycznych rozpraw Lengnicha dotyczących systemu prawnego Rzeczypospolitej (wcześniejsze: „Ius publicum Regni Poloniae”, Gdańsk 1742-46; „Ius publicum civitatis Gedanensis” – pisane w latach 1751-1760). Lengnich opisuje historię częściowej odrębności prawnej Prus Królewskich po ich inkorporacji do Korony za panowania Kazimierza Jagiellończyka. Dołączona edycja niektórych aktów prawnych regulujących status Prus. **Rzadki druk gdański.** (Patrz ilustracja)

- 54. Lloyd Henry.** Geschichte des Siebenjährigen Krieges in Deutschland zwischen dem Könige von Preußen und der Kaiserin Königin mit ihren Alliierten [...] T. 1-3 (3 wol.) Berlin 1783-1787. Gedruckt und verlegt von Johann Friedrich Unger, 4°, s. XXIV, [2], [2], **plan 1 (miedzioryt rozkł.);** VI, [2], 387, [3], **plany 5 (miedzioryty rozkł.),** tabl. rozkł. 2; k.[2], s. 384, [1], **plany 2 (miedzioryty rozkł.),** jednolite opr. 450,-  
późniejsze, ppł.

Niemiecki przekład **slynnego dzieła poświęconego wojnie siedmioletniej** toczzonej w latach 1756-1763 pomiędzy Prusami a Austrią i ich sojusznikami. Rozprawa poświęcona jest przede wszystkim walkom w Europie środkowej (na Śląsku i w krajach niemieckich). Napisał ją Henry Lloyd (ok. 1718-1783) pochodzący z Walii zawodowy oficer, służący w armii austriackiej w stopniu podpułkownika, a następnie po stronie pruskiej w stopniu generała-majora. Oferowane tomy (3 z 6) obejmują wydawnictwa z lat 1756-1759. Ozdobę dzieła stanowią starannie odbite w miedziorycie **rozkładane plany bitew.** Opr.: ciemnobrązowe ppł. z tłocz. i złocz. na grzbiecie. Nieaktualne pieczętki biblioteczne i noty

własnościowe. Otarcia opr., zabrudzenia, zaplamienia i przebarwienia kart, krawędzie nielicznych kart wzmocnione bez szkody dla tekstu, poza tym stan dobry.

55. **Ładowski Maciej.** Inwentarz Konstytucy Koronnych y W.X.Litewskiego, przez... od Roku Pańskiego 1550 do R. 1683 krótko zebrany. A przez J.W.J.MCI X. Józefa Jędrzeia na Załuskach Załuskiego, w różnych miejscach i cytacjach zkorygowany, przydatkiem opuszczonych artykułów poprawiony y suplementem obszernym od Roku 1683. aż do ostatniej Konstytucy Seymu 1726 inclusive opatrzony. Lipsk 1733. Ex Officina Weidmanniana, folio, k. [2], s. 5-9, [1], k. [1], s. 676, k. [2], **winiętka tyt., winiętka, inicjał (miedzioryty)**, płsk. 1600,-

E.XXI, 22; E.XXXIV, 194. Opracowany przez Macieja Ładowskiego (1640-1715) inwentarz rzeczowy praw, statutów, konstytucji koronnych i konstytucji Wielkiego Księstwa Litewskiego. Dzieło wydane i uzupełnione do r. 1726 przez Józefa Andrzeja Załuskiego biskupa kijowskiego, mecenasa kultury i nauki, historyka, bibliofila, współzałożyciela Biblioteki Załuskich w Warszawie, pomysłodawcy serii Volumina Legum. Wśród kilkuset hasel ułożonych alfabetycznie znajdują się m.in.: Armata; Cło; Deputaci; Dygnitarze; Długi; Elekcja; Fortece; Infanty; Kancelaria; Klejnoty; Konie; Król; Marszałkowie; Mennica; Miasta; Moneta; Piwo; Podatki; Proces; Sądy; Sejm; Trybunały; Wino; Wojska; Żydzi. Na karcie tytułowej miedziorytowa **winiętka z widokiem Warszawy**, na pierwszej karcie tekstu miedziorytowa winiętka z herbami Rzeczypospolitej i prowincji koronnych. „Druk dzieła trwał dwa lata, a jego szata graficzna godna jest drukarni Weidemanna. Wydanie Załuskiego było niewątpliwie krokiem naprzód w kierunku zinventoryzowania ustaw” (Estreicher). Opr.: brązowy płsk, na licach pł. Na kartach miejscami ślady zawilgocenia, przebarwienia oraz zabrudzenia, poza tym stan bardzo dobry. **Rzadkie.** (Patrz ilustracja na stronie poprzedniej)

– Statut kanclerza Jana Łaskiego –  
– Pierwszy drukowany tekst hymnu „Bogurodzica” –

56. **Łaski Jan.** Commune Incliti Poloniae regni privilegium constitutionum et indultuum publicitus decretorum approbatorumque cum nonnullis iuribus tam divinis quam humanis per serenissimum principem et dominum dominum Alexandrum Dei Gratia Regem Poloniae, magnum ducem Lithwanie, Russie Prussieque dominum et haeredem etc. Non tamen in illud privilegium sed motu proprio regio serenitatis sue per adorationem pro instructione Regnicolarum, pro que Regni eiusdem ac iusticie statu feliciter dirignedis eidem privilegio annexis et ascriptis. Cracoviae 1506. In aedibus Joannis Haller, folio, k. [19], I-CLXXV, [5], CLXXVI-CCLXIII, [3], I-LXVIII, **drzeworyty (w foliacji, w tym 1 rozkł.)**, opr. z epoki, skórzana, z supereklibrisem z herbem Dołęga, brzegi k. prósz. 150 000,-

E.XXI, 79-80. Pomnikowa kodyfikacja polskiego prawa ziemskiego, która zbierała najważniejsze statuty i konstytucje, systematyzowała podwaliny ustrojowe nowożytnej Rzeczypospolitej i jednocześnie była **pierwszym drukowanym zbiorem prawa obowiązującego w ówczesnej Polsce**. Zadanie opracowania kodyfikacji zostało powierzone na mocy decyzji króla Aleksandra Jagiellończyka i sejmu radomskiego 1505 r. **Janowi Łaskiemu** (1456-1531) kanclerzowi wielkiemu Królestwa Polskiego, późniejszemu arcybiskupowi gnieźnieńskiemu i prymasowi Polski. Łaski był przywódcą stronnictwa możnowładczego, które ciesząc się poparciem średniej szlachty doprowadziło na sejmie radomskim do odwołania przywileju składającego władzę w rękach senatorów. W pierwszej części Statutu Łaskiego zawarto ziemskie i generalne przywileje, akty unii polsko-litewskich, treść traktatów pokojowych zawieranych z Krzyżakami, królewskie zarządzenia i statuty m.in. dotyczące Żydów oraz Processus iuris czyli zasady postępowania sądowego dla sądów prawa polskiego. Część druga zbierała przede wszystkim najważniejsze zwody prawa miejskiego (powszechnie nazywanego prawem niemieckim). **Dzieło ukazało się w oficynie Jana Hallera** (ok. 1467-1525) krakowskiego nakładcy drukującego głównie na potrzeby Uniwersytetu Krakowskiego i Kościoła. W 1505 r. Haller przejął drukarnię od sławnego niemieckiego drukarza Kaspara Hochfedera (zm. ok. 1517), którego następnie zatrudnił. Statut Łaskiego był jedną z pierwszych książek, które drukowane przez Hochfedera wyszły z drukarni działającej już pod szyldem Hallera. **Zawiera pierwszy drukowany tekst Bogurodzicy w języku**

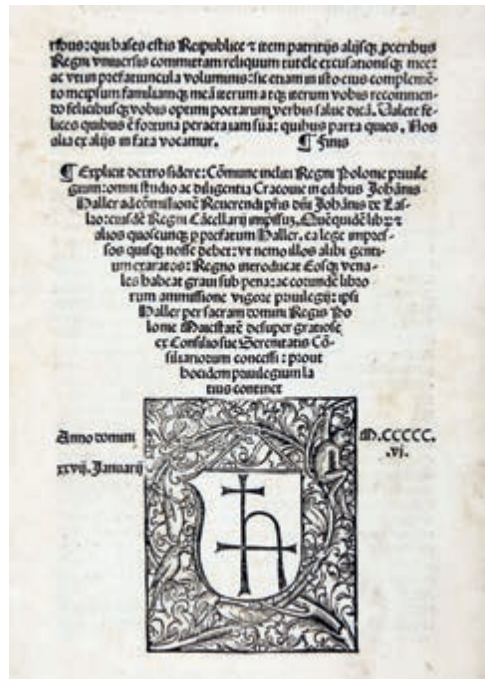




56. Pierwszy wizerunek polskiego sejmu. 1506.



56. Patroni Królestwa Polskiego. 1506



56. Sygnet drukarski Jana Hallera. 1506

polskim, pieśni rycerskiej i religijnej, śpiewanej pod Grunwaldem jako „Carmen patrium”, w czasach Łaskiego pełniącej rolę hymnu koronacyjnego Jagiellonów, dynastycznego i państwowego. W kunsztownie opracowanym graficznie dziele pozostawiono m.in. miejsca na ręczne wykonanie zdobnych inicjałów i dekoracji (w oferowanym egzemplarzu zachowała się pierwotna, czysta forma). **Statut jest pierwszą polską książką ilustrowaną.** Rycina na k. tyt. przedstawia kanclerza wręczającego królowi dyplom. Na odwrocie k. tyt. całostronicowy drzeworyt z przedstawieniami świętych patronów Królestwa Polskiego. Na k. 85 w zilustrowano rodowód Kazimierza Wielkiego. Na szczególną uwagę zasługuje **rozkładany drzeworyt będący pierwszym przedstawieniem polskiego sejmu** – w centrum wyobrażono króla Aleksandra odbierającego od kanclerza Łaskiego dokument do opieczętowania, za tronem przedstawiono siedzących senatorów duchownych i świeckich, z przodu zaś posłów ziemskich. Całości dopełniają herby ziem wchodzących w skład Królestwa Polskiego. **Oprawa z superekslibrisem z herbem Dołęga** na zachowanych okładkach z epoki zdobionych radełkiem z motywami roślinnymi. Powyżej superekslibrisu zatarty odcisk okrągłego tłoka, prawdopodobnie z wizerunkami świętych. Na tylnej okładzinie koncentryczne pasy z wizerunkami muz i motywami roślinnymi. Grzbiet późniejszy, pięciopłowy, z tłocz. i zloc. tytułaturą oraz roślinnymi ozdobnikami. Oprawa po niewielkiej konserwacji, nieliczne drobne zaplamienia i przebarwienia, poza tym stan dobry. **Pięknie zachowany kompletny egzemplarz. Wielka rzadkość!!!** (Patrz tablice II i III i ilustracje na stronie poprzedniej)

57. **Łebkowski Ignacy.** Wiersz zabawny niemiecko-polski o pogorzelsku Kościoła i Kollegium Lubelskiego S. J. ułożony przez jednego z członków tegoż towarzystwa i na widok publiczny wydany. Lublin 1762. W Drukarni JKMci i RPtey Societatis Jesu, 8°, s. 32, brosz. 200,-

E.XXI, 135. Ciekawy druk wczesnej epoki stanisławowskiej z wierszowanym utworem, w którym opisano pożar jezuickiego kościoła (obecnie katedra) i kolegium w Lublinie w 1752 r. Utwór nazwany wierszem polsko-niemieckim ułożono dziwną polszczyzną, którą miał się rzekomo posługiwać zakonnik pochodzenia niemieckiego (w tekście jest kilka słów po niemiecku), w rzeczywistości miał raczej charakter żartobliwej zabawy słownej autorstwa ojca Ignacego Łebkowskiego (1722-1784). Nieaktualna nota własnościowa. Zagięcia, zabrudzenia i przebarwienia stron, poza tym stan dobry.

58. **Magazyn Warszawski** pięknych nauk, kunsztów i różnych wiadomości dawnych i nowych, dla zabawy i pożytku osób obojczy płci [...] Tom IV Część I-II (1 wol.) Warszawa 1785. [Nakładem i drukiem Michała Grölla, 8°, s. 769-896, k. [2], s. 897-992, opr. z epoki, psk. z szyldzikiem, brzegi k. prósz. 300,-

E.XXII, 30. Z biblioteki Dominika Siwickiego (zm. po 1791) dominikanina, prowincjała Prowincji litewskiej, bibliofila, założyciela biblioteki w Grodnie, której przekazał swój księgozbiór (ekslibris). **Jedno z najciekawszych czasopism epoki stanisławowskiej.** Powstało w styczniu 1784 r. z inicjatywy ks. Piotra Świątkowskiego. Ukazywało się przez dwa lata, raz na sześć tygodni, zawierało bogaty zbiór materiałów dotyczących literatury, sztuki, poezji, nowych odkryć, wynalazków, geografii, podróży, ekonomii, medycyny, historii. Na łamach „Magazynu” ks. Świątkowski akcentował swoje racjonalistyczne poglądy i szeroko propagował idee Oświecenia. W tomie m.in.: cd. podróży przez Amerykę Północną pana de Chastellux; Myśli względem kobiet; Dalsze wiadomości o wielorybach; Opisanie drzewa cynamonowego; Henryk IV. **Ostatni z tomów pisma.** Opr. brązowy psk, na licach pap. marm. **Zachowane oryginalne okł. broszurowe.** W cz. 1. brak k. tyt. i 1 k. rejestru Ślady po owadach, poza tym stan dobry.

59. **[Maria Leszczyńska, królowa]. Maltor Antoine.** Oratio funebris Mariae Polonorum regis filiae, Gallorum reginae, nomine et jussu universitatis habita in Aede Sacrae FF. Franciscanorum, die Martis 29 Novembris, anno 1768. Parisiis (Paryż) 1768. Apud Viduam Thiboust, 4°, s. 27, [1], brosz. 500,-

E.XXII, 101 (notuje tylko jeden egzemplarz). Mowa pogrzebowa w imieniu paryskiego uniwersytetu wygłoszona na cześć zmarłej królowej Francji Marii Leszczyńskiej (1703-1768) polskiej królowej, córki Stanisława Leszczyńskiego, żony Ludwika XV Burbona, babki Ludwika XVI. Autorem oracji był Antoine Maltor profesor retoryki i były rektor Uniwersytetu w Paryżu. Drobne zaplamienia i przebarwienia, poza tym stan bardzo dobry. **Rzadkie.**





60. A. Paré. Dzieła medyczne. 1633.



61. Portrety władców polskich. 1684.

### – Stara medycyna. Chirurgia –

60. [Medycyna]. Paré Ambroise. Les Oeuvres [...] neufiesme edition. [...] Lyon 1633. Chez la Veufve de Claude Rigaud et Claude Obert, folio, k. [9], s. 986 (recte 988), k. [54], portret 1 (drzeworyt), liczne ilustr. w tekście (drzeworyty), winiety, inicjały, finaliki (drzeworyty), opr. z epoki, skórzana. 4000,-

**Monumentalna edycja dzieł zebranych Ambroise'a Paré** (1510-1590) francuskiego lekarza, **uznanego za ojca nowożytnej chirurgii**, który swymi medycznymi zdolnościami służył kolejnym królom Francji – Henrykowi II, Franciszkowi II, Karolowi IX i Henrykowi III. Paré opracował i opisał operacyjne metody leczenia przepuklin, odniósł również sukcesy na polu położnictwa. W dziedzinie ortopedii wprowadził wyciąg jako metodę leczenia złamań i innych urazów kończyn. Projektował również i konstruował protezy, kule i gorsety ortopedyczne. Wszystkie swoje odkrycia i wypracowane metody przedstawił w pismach, które znalazły się w oferowanym zbiorze. Prócz wspomnianych tematów znalazły się w nim informacje o m.in. opatrywaniu i leczeniu ran postrzałowych (z muszkietów i arkebuzów), wykład anatomii, księga poświęcona potworom, w której opisano zarówno prawdziwe zwierzęta (np. krokodyla, strusia), zdeformowanych fizycznie ludzi i fantastyczne monstra. **Wydawnictwo bogato ilustrowane drzeworytami**, na których wyobrażono szczegóły ludzkiej anatomii, rozmaite narzędzie chirurgiczne i ortopedyczne (np. wiertła do trepanacji, skalpele, nożyce, szczypce, protezy, gorsety) oraz opisywane stwory. Strony liczbowane poprzedza drzeworytowy portret autora. Na k. tyt. miedziorytowa winieta. Opr. ciemnobrązowa skóra marm. Kilka początkowych kart wzmocnionych, zabrudzenia, przebarwienia i zaplamienia, poza tym stan bardzo dobry. (Patrz ilustracja)

### – Portrety polskich władców –

61. **Melesander Johann**. Schau-Platz polnischer Tapfferkeit, oder der Tapffermüthigen polnischen Könige und Fürsten, Leben, Regierung, Thaten und Absterben: Von dem ersten Hertzogen Lecho an, biss auf den jetzt-regierenden helden-müthigen

Könige Johann den III. entworfen und mit ihren wahrhafftigen Bildnüssen ausgezieret von [...] Sultzbach 1684. Durch Verlegung Johann Hoffmann Buch und Kunsthändler in Nürnberg. Druckts Johann Holst, 12°, **frontispisy 2 (miedzioryty)**, k. [6], s. 608, **portretów miedziorytowych 46** (winno być 48), opr. z epoki., perg. z szyldzikiem, brzegi k. barw. 2500,-

E.XXII, 275-276. **Wyd. pierwsze.** Niemieckie, historiograficzne dzieło poświęcone dziejom Polski. Autor opisał w nim panowania kolejnych władców polskich od czasów bajecznych, zaczynając od Lecha, po wówczas zasiadającego na tronie Jana III Sobieskiego. W syntetycznej formie podawał powszechnie znane informacje, zaczerpnięte z kronik, wiele miejsca poświęcając pierwszemu władcom Polski i związanym z nimi legendom. **Każdy opis ozdobiony jest starannym portretem w miedziorycie, pod którym umieszczono podpis z imieniem władcy i latami panowania.** Opr. pergamin naturalny z szyldzikiem z tłocz. i złoc. tytulaturą. Brak wizerunków Kraka i Władysława Łaskonogiego. Nieliczne zabrudzenia i charakterystyczne zbrązowienia, poza tym stan dobry. **Rzadkie.**

(Patrz ilustracja na stronie poprzedniej)

### – Walka z demonami –

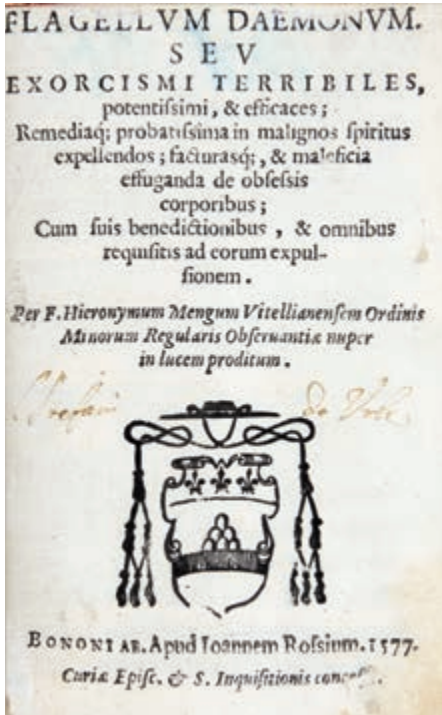
- 62. Mengus Hieronymus.** Flagellum daemonum, exorcismos terribiles, potentissimos et efficaces. Remediaque probatissima, ac doctrinam singularem in malignos spiritus expellendos, facturasque, et maleficia fuganda de obsessis corporibus complectens, cum suis benedictionibus, et omnibus requisitis ad eorum expulsionem. Bononiae (Bologna) 1577. Apud Ioannem Rossium, 8°, k. [11], s. 284, [1], opr. późniejsza, skórzana, brzegi k. barw. 3000,-

**Wydanie pierwsze.** Dzieło Hieronima Mengusa (Girolamo Menghi lub Mengus), **najstłynniejszego w XVI w. franciszkańskiego demonologa i kurialnego egzorcysty** biskupa Bolonii, na temat sposobów rozpoznawania opętania i znaków charakteryzujących poszczególne demony. Na początku autor daje instrukcje wstępne egzorcysty: jak ma być duchowo przygotowany do wypędzania demona, jakie są znaki opętania, jak rozmawiać ze złym (lub złymi) duchami. Autor przestrzega przed dyskusją z demonem. podkreśla również fakt, że grzeszne życie egzorcysty może całkowicie zniweczyć jego starania, a nawet doprowadzić do opętania przez złe duchy. Później opisuje katolicki rytuał egzorcyzmów, który obok modlitw, błogosławieństw i znaków krzyża polegał na namaszczeniu opętanego olejami świętymi oraz wielokrotnym pokropieniem wodą święconą. Ten rytuał stosowany był przez cały wiek XVI i XVII, aż do początków XVIII w., kiedy to wraz z rozwojem psychiatrii wyodrębniono jako osobną, fizyczną kategorię schorzeń – choroby psychiczne. Ponieważ rytuał egzorcyzmów był odtąd w Europie Zachodniej uważany za przykład wstecznictwa umysłowego **Stolica Apostolska dekretem z 4 marca 1709 r. umieściła dzieło Mengusa na Indeksie ksiąg zakazanych.** Opr.: brązowa skóra z tłocz. Brak s. 143/4 i 207/8. Na części kart żywa pagina przycięta przez introligatora. Stan bardzo dobry. **Bardzo rzadkie.**

(Patrz ilustracja)

- 63. Monitor** na R[ok] P[ਾਂski] 1770. Nr 1-52 (3 stycznia – 30 czerwca). Warszawa 1770. W Drukarni Mitzlerowskiej, 8°, s. 314, winietki, finaliki (drzeworyty), opr. z epoki, skórzana z szyldzikami, brzegi kart barw. 1500,-

E.XXII, 533-535. **Półrocznik największego i najstłynniejszego czasopisma polskiego wychodzącego w XVIII w.** Ukazywało się ono dwa razy w tygodniu przez 21 lat (1765-1785). Pomysł wydawania periodyku na wzór angielskiego „Spectatora” powstał w najbliższym otoczeniu świeżo wybranego króla Stanisława Augusta. Wydawnictwo miało charakter moralizatorski, ośmieszało przywary szlacheckie, sarmacki styl życia, z drugiej strony zaś podsuwało wzory godne naśladowania. Poruszano też zagadnienia z zakresu ekonomii, filozofii, polityki, rolnictwa, przemysłu, kultury, edukacji, sądownictwa, historii i literatury. Na łamach „Monitora” publikowali najwybitniejsi przedstawiciele polskiego Oświecenia, m.in.: **Ignacy Krasicki (pierwszy redaktor), Franciszek Bohomolec, Jan Albertrandi, Adam Naruszewicz, a także sam Stanisław August.** Nakład czasopisma był niewielki, w okresie jego największej świetności nie przekraczał 500 egzemplarzy. Liczne błędy w paginacji,



62. H. Mengus. Walka z demonami. 1577.



63. Monitor. 1770.

ciągłość tekstu zachowana. Opr.: brązowa skóra marm., grzbiet pięciopolowy, w polu 2. i 3. szyldziki, w pozostałych kwiatowe ozdobniki, na wyklejkach pap. marm. Na grzbiecie opr. drobne ślady po owadach, miejscami zbrazowienia kart, poza tym stan bardzo dobry. **Rzadkie.**

Lit.: J. Łojek, Historia prasy polskiej, t. 1, s. 47-49.

(Patrz ilustracja)

64. **[Mszał]. Missale Romanum.** Kempten 1781. Per Aloysium Galler, folio, k. [22], s. 542, s. CXXII, adl.

**Missae propriae patronorum Regni Poloniae et Sueciae ad normam Missalis Romani accomodatae.** Kempten 1784. Per Aloysium Galler, folio, s. 21, opr. XIX w., skórzana. 600,-

**Mszał używany w parafii Młodzawy koło Pińczowa w województwie świętokrzyskim**, o czym świadczy wpis piórem w księdze. Poz. 2. E.XXII, 425-426 (nie notuje wydania z tego roku). Kanon mszy na święta patronów Polski i Szwecji. Po karcie tytułowej wszyty kanon mszy drukowany w 1884 r. Poz. 1. Kanon mszy potydenckiej na dni zwykle i świąteczne. Uzupełniony o wspomnienia nowych świętych Kościoła Katolickiego. **Ozdobiony kilkoma całostronicowymi miedziorytami** z przedstawieniami biblijnymi oraz schematem ustawienia parafernaliów na ołtarzu. Opr.: ciemnobrązowa skóra, na przednim licu metalowy krzyż i okucia narożne, grzbiet ze złoceniami. Doklejone do kart materiałowe zakładki ułatwiające korzystanie z księgi. Stan bardzo dobry.

### – Słynny herbarz –

65. **Paprocki Bartosz.** Herby Rycerstwa Polskiego. Na pięcioro Xiąg rozdzielone. Przez Bartosza Paprockiego zebrane y wydane Roku Pańskiego 1584. Kraków



65. B. Paprocki. Herby rycerstwa polskiego. 1584.

1584. W Drukarni Macieja Garwolczyka, folio, k. [4], s. 723, **w tekście kilkaset wizerunków herbów (drzeworyty)**, opr. z epoki, skórzana. 28 000,-

E.XXIV, 64-65. **Wydanie pierwsze.** Dzieło dedykowane Stefanowi Batoremu (na odwrocie karty tytułowej portret króla w drzeworycie). Najważniejsze i najobszerniejsze dzieło w dorobku Bartosza Paprockiego (ok. 1543-1614) historyka, heraldyka, pisarza politycznego. Podczas pracy autor korzystał z kronik (Kadłubka, Długosza, Kromera), także z dokumentów przechowywanych po dworach, zamkach i klasztorach, wykorzystał napisy nagrobne, a także księgi grodzkie i ziemskie oraz Akta Metryki Koronnej. Dzieło podzielone jest na pięć ksiąg. W pierwszej, obok genezy herbu państwowego, Orła, znalazły się rodowody książąt i królów polskich od legendarnego Lecha do Ludwika Węgierskiego, wraz z kronikami ich panowania; część druga zawiera herby najdawniejsze, rodzime, uszeregowane wedle rzekomej ich starożytności; w części trzeciej znajdują się herby przyniesione z obcych krajów; część czwarta, **poświęcona Litwie, obejmuje Gedyminowiczów i Jagiellonów**, wraz z kroniką ich panowania; część piąta poświęcona jest herbom województw i miast znacniejszych. Szczególną wartość posiadają partie, w których autor mówi o współczesnych sobie lub ich najbliższych antenatach, oparte na skrzętnie pozbieranych informacjach ustnych i często okraszone ciekawym materiałem anegdotycznym o dużej wartości dla historii obyczaju. Wydanie herbarza zjednało autorowi przychylność dworu oraz roczną pensję od króla. Liczne błędy w paginacji (ciągłość tekstu zachowana). Na wyklejkach i wolnych kartach liczne notatki i wypisy piórem i ołówkiem, w tekście marginalia. Na niektórych kartach ślady po owadach, niewielkie zabrudzenia. Zachowana karta tytułowa; brak 17 z 21 kart nieliczbowanych poza właściwym tekstem herbarza. Opr. skóra brązowa, po niewielkiej konserwacji. Stan ogólny bardzo dobry. **Bardzo rzadkie.**  
(Patrz tablica IX i ilustracje)

66. **Pastorius Joachim.** Flori Polonici, seu Polonicae historiae epitome nova. Lugduni Batavorum (Lejda) 1642. Apud Haeredes Joannis Janssonii, 12°, **frontispis (miedzioryt)**, k. [11], s. 226, k. [7], **adl.:**





66. J. Pastorius. Historia Polski. 1642.



67. B. Picart. Sceny mitologiczne. 1733.

**Dulman Theodor.** Tractatus de oratore Christiano siue Varia ad fructuosè concionandi methodum spectantia documenta. Coloniae Agripinae (Kolonia). Typis et sumptibus Wilhelmi Friessemii, 12°, k. [6], s. 216, opr. z epoki, perg. 1200,-

**Poz. 1.** E.XXIV, 112. **Z księgozbioru Biblioteki Tyzenhauzowskiej w Postawach na Wileńszczyźnie** (ekslibris). Wydanie drugie (wyd. 1 ukazało się w 1641 r.) Kompendium historii Polski opracowane przez Joachima Pastoriusa (1611-1686) historyka, pedagoga i poetę. Praca powstała w oparciu o dzieła Marcina Kromera. Autor przeprowadził dzieje Polski od mitycznych początków aż do śmierci króla Stefana Batorego. Praca Pastoriusa „zdobyła sobie duży rozgłos, uzupełniana i poprawiana w kolejnych wydaniach, jeszcze w XVIII w. używana była jako podręcznik szkolny” (PSB, t. XXV, s. 262). Przed kartą tytułową piękny rytowany frontispis z wizerunkiem Orła Białego oraz towarzysza pancernego i szlachcica w stroju polskim. **Poz. 2.** Traktat poświęcony sztuce retoryki chrześcijańskiej autorstwa Theodora Dulmana (1598-1668). Oprawa z epoki: pergamin naturalny, na grzbiecie tytulatura wypisana ręcznie. Nieaktualne pieczątki i noty własnościowe. Miejscami podkreślenia w tekście. Drobne przebarwienia i zabrudzenia. **ładny egzemplarz.** (Patrz ilustracja)

### – Sceny z mitologii Greków i Rzymian –

67. **[Picart Bernard].** Le temple des muses orné de LX. tableaux où sont représentés les événements les plus remarquables de l'antiquité fabuleuse. Amsterdam 1733. Chez Zacharie Chatelain, folio, **frontispis (miedzioryt)**, k. [4], s. 152, [2], **tabl. ilustr. 60 (miedzioryty)**, opr. z epoki, skórzana z szyldzikiem. 8000,-

Monumentalny zbiór najpopularniejszych scen mitologicznych zaczerpniętych z podań starożytnych Greków i Rzymian. Składa się nań **60 miedziorytowych tablic w rozmiarze dużego folio** wykonanych według dzieł Bernarda Picarta (1673-1733) wybitnego francuskiego rytownika, rysownika i ilustratora książek, którego twórczość, zachowując późnobarokowy charakter, zdradzała już nadejście nowych

prądów w sztukach plastycznych. Każda ze scen ujęta jest w bogatą, dekoracyjną ramę złożoną z ornamentów barokowych. Tablicom towarzyszy treść poszczególnych mitów i opowieści. Wśród wybranych podań znalazły się m.in. historie o początku świata, wojnach tytanów, Herkulesie, Eneaszu, Orfeuszu i Eurydyce, Prometeuszu, Ikarze, Dioskurach i przedstawienia świata podziemnego. Opr.: brązowa skóra marm., grzbiet ośmiopopolowy, w polu 2. sztyldzik z tytulaturą, w pozostałych tłocz. i złoc. ozdobniki roślinne. Na wyklejkach pap. marm. Drobny ubytek grzbietu i pęknięcie skóry wzdłuż jego krawędzi. Strony z tekstem zbrązowiałe, tablice czyste, miejscami z niewielkimi przebarwieniami. Stan dobry.

(Patrz ilustracja na stronie poprzedniej)

- 68. Potocki Paweł.** Opera omnia. Varsaviae (Warszawa) 1747. In Typographia Collegij Regij Societatis Jesu, folio, k. tyt. (uzupełniona), k. [8], s. 345, k. [24], tabl. genealogicznych 2 (rozkł.), opr. z epoki, pap., brzegi k. prósz. 3000,-

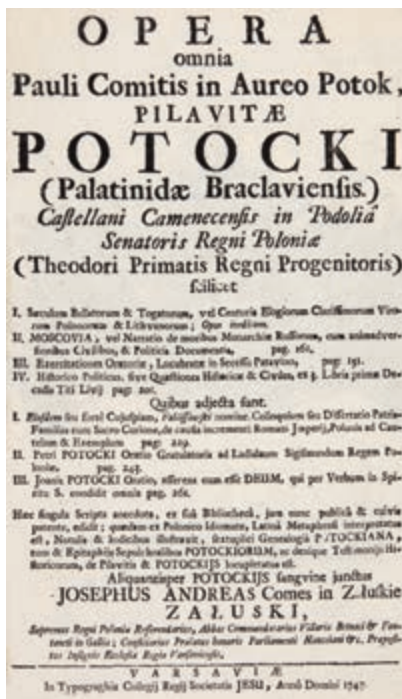
E.XXV, 152-153. Edycja zbiorowa pism **Pawła Potockiego** (zm. 1675), wojewodzica braclawskiego, kasztelana kamienieckiego, dworzanina Władysława IV Wazy i Jana Kazimierza Wazy, historyka i pisarza. Potocki brał udział w wyprawach wojennych Jana Kazimierza. Wzięty do niewoli moskiewskiej w 1655 r. spędził kilkanaście lat na dworze cara Aleksego I Romanowa, co zaowocowało **pracami poświęconymi Księstwu Moskiewskiemu, jego ustrojowi i panującym w nim obyczajom**. Zbiór opracował **Józef Andrzej Załuski** (1702-1774) biskup kijowski, pisarz, bibliograf, współzałożyciel Biblioteki Załuskich. Pomieścił w nim pisma Potockiego „Saeculum Bellatorum et Togatorum, vel Centuria Elogiorum Clarissimorum Virorum Polonorum et Lithuanorum” (**pierwodruk**); „Moscovia vel Narratio de moribus Monarchiae Russorum, cum animadversionibus civilibus et politicis documentia”; „Exercitationes Oratoriae, Lucibratae in Secessu Patavino”; „Historico Politicus sive Quaestiones Historicae et Civiles ex 3. Libris primae Decadis Titi Livii” oraz dokumenty dotyczące innych członków rodu Potockich. Na szczególną uwagę zasługuje też genealogia Potockich zilustrowana rozbudowaną tablicą rodowodową autorstwa Józefa Aleksandra Jabłonowskiego. Opr.: karton oklejony pap. marm. Miejscami marginalia dawną ręką. Karta tyt., fragmenty kolejnej karty oraz tablic starannie uzupełnione współcześnie z odwróceniem tekstu. Na kartach zaplamienia, zabrudzenia i przebarwienia, poza tym stan bardzo dobry. **Rzadkie**.

(Patrz ilustracja)

- 69. Pułaski Franciszek Szymon.** Krótka Annotacya Seymów Warszawskich, Grodzieńskich, także Elekcyi y Koronacyi Nayiaśniejszych Królów Ichmciów Polskich: Jana Kazimierza, Michała, Jana III, y Augusta II; tudzież za Panowania ich Kampanij corocznie odprawionych; publiczniejszych dzieiów, y rewolucyj ab Anno 1648 ad Annum 1733 zebrana przez [...] A post fata iego do druku podana przez Baltazara Pułaskiego. Lublin 1740. W Drukarni I. K. M. Societatis Iesu, folio, k. [84], winietki, inicjały, finaliki (drzeworyty), opr. z epoki, płsk. 500,-

E.XXV, 404. Główne dzieło Franciszka Szymona Pułaskiego (zm. 1738) podczaszego podlaskiego, pisarza wojskowego. Dzieło ukazało się po śmierci autora ze zmianami i uzupełnieniami syna Baltazara. Przed tekstem drukowana dedykacja dla Adama Czartoryskiego, syna Augusta i Marii Sieniawskiej oraz miedzioryt z herbami Czartoryskich i Sieniawskich. **Ułożony chronologicznie zbiór tekstów źródłowych do historii Polski od 1648 r. do 1733 r.** Zawiera m.in.: Początek rewolucji roku 1648; Diariusz negocjacji Fryderyka Augusta 1697 r.; Opisanie wjazdu do Stambułu wojewody łęczyckiego 1700 r.; Relacja audiencji u Cesarza Tureckiego; Diploma króla szwedzkiego Karola; Manifest Hieronima Lubomirskiego; Opisanie generalnej batalii pod Puławą [!] 1709 r.; Diariusz wesela Stanisława Denhoffa z Zofią Sieniawską 1724 r. K. tytułowa i 1 k. następująca po niej zastąpione starannymi kopiami, zabrudzenia i przebarwienia, poza tym stan dobry. **Rzadkie**.

- 70. Pyrrhys de Varille César Félicité.** Réflexions politiques sur la Pologne: ou, Lettre d'un patriote modéré, à son ami, avec plusieurs autres lettres, et un coup d'oeil sur les vues secrètes que peuvent avoir les puissances de l'Europe, par rapport à la situation actuelle de la Pologne, le 10 Juin 1770. Londres (Londyn) 1772. B.w., 8°, k. [1], s. XII, 182, opr. pap. 180,-



68. P. Potocki. Pisma. 1747.



71. Regulamin kawalerii. 1775.

E.XXV, 430 (variant drugi). Dziełko polityczne poświęcone aktualnej sytuacji w Rzeczypospolitej na przełomie lat 60-tych i 70-tych XVIII w. autorstwa Césara Félicité Pyrrhys de Varille, wychowawcy zatrudnionego przez Sanguszków, związanego z Familią Czartoryskich. **Publikacja oferowanej pracy wywołała skandal dyplomatyczny i zmusiła autora do wyjazdu do Paryża** (powrócił dopiero w 1777 r.). Nieaktualne pieczętki. Blok nieobcięty. Stan dobry.

71. **[Regulamin kawalerii]**. Regulamen służby obozowej y garnizonowej dla regimentów kawalerii wydany. Warszawa 1775. B.w., 8°, k. [1], s. 267, k. [5], tabela 1 (rozkł.), **tabl. ryc. 1** (w miejsce 3, **miedzioryt rozkł.**), winiетки, finaliki (drzeworyty), opr. z epoki płsk. marm. z szyldzikim i złoc., brzegi kart barwione. 1500,-

E.XXVI, 169. **Egzemplarz z księgozbioru rotmistrza Stanisława Gepnera** (ekslibris). Regulamin dla kawalerii podzielony na służbę obozową i służbę garnizonową. Na końcu drukowany list hetmana wielkiego koronnego Franciszka Xawerego Branickiego zalecający przestrzeganie ww. regulaminu. **Oprawa z epoki**: półskórek marmurkowany, na grzbiecie szyldzik ze złożoną tytulaturą, brzegi kart barwione. St. Gepner (1889-1965) – major kawalerii Wojska Polskiego, malarz, rysownik, współtwórca Muzeum Wojska Polskiego. Wg Estreichera brak dwóch tablic, poza tym stan dobry. **Ładny egzemplarz.**

(Patrz ilustracja)

### – O zegarach słonecznych –

72. **Rivard Dominique-François**. La gnomonique ou l'art de faire des cadrans. Paris (Paryż) 1767. Chez Jean Desaint, 8°, s. XV, [1], 16, 324, 51, [1], **tabl. ryc. 12 (miedzioryty rozkł.)**, opr. z epoki, skórzana z szyldzikim, brzegi k. marm. 900,-

**Podręcznik gnomoniki autorstwa Dominique'a-François Rivarda** (1697-1778), nauki z pogranicza astronomii i matematyki, dotyczącej wykreślenia, projektowania i budowy zegarów słonecznych. W oferowanej pracy prócz szczegółowego wykładu znalazły się rycinowe schematy budowy zegarów słonecznych i wykresy ułatwiające dokonywanie obliczeń. W końcowej części pracy, na stronach z osobną paginacją, tabele gnomoniczne niezbędne do kalkulacji astronomicznych. Opr.: brązowa skóra marm., grzbiet sześciopłowy, w polu 2. sztyldzik z tytulaturą, w pozostałych tłocz. i złoc. ozdobniki z motywami kwiatowymi, na wyklejkach pap. marm. Stan bardzo dobry. **Ładny egzemplarz.** (Patrz ilustracja)

73. **[Rzewuski Wacław].** Myśli o Niezawodnym Utrzymaniu, Seymów, y Liberi Veto. Z Projektami na Konwokacyą Roku Pańskiego 1764. B.m. [1764]. B.w., folio, k. [4], inicjał, finalik (drzeworyty), brosz. 400,-

E.XXII, 663, E.XXVI, 566 (notuje egzemplarze w tylko dwóch bibliotekach). Głos Wacława Rzewuskiego (1706-1779) późniejszego hetmana wielkiego koronnego i kasztelana krakowskiego, który jako jeden z przywódców konfederacji radomskiej został porwany wraz z bp. Kajetanem Sołtykiem, bp. Józefem Andrzejem Żaluskim i swoim synem Sewerynem Rzewuskim przez posła carskiego Nikołaja Repnina w czasie tzw. Sejmu „repininowskiego” w 1767 r. Rzewuski wypowiada się krytycznie o projektach reform ustrojowych planowanych na sejm konwokacyjny, zwłaszcza o ideach przedstawionych przez Stanisława Konarskiego w „O skutecznym rad sposobie”. Jest zagorzałym zwolennikiem utrzymania liberum veto. Stan bardzo dobry. **Rzadkie.**

74. **[Rzewuski Wacław].** Myśli o Mądrych Uwagach, Naganiających Niezawodny Sposob Utrzymania Seymow, y Liberi Veto. R. P. 1764. B.m. [1764]. B.w., folio, k. [3], inicjał (drzeworyt), brosz. 400,-

E.XXII, 663, E.XXVI, 566 (nie notuje wydania folio). Odpowiedź Wacława Rzewuskiego na polemiczną (choć nie w pełni) broszurę „Myśli na myśli albo uwagi nad projektem pt. Myśli o niezawodnym utrzymaniu sejmów i liberu veto” napisaną przez Stanisława Konarskiego w reakcji na poprzednią pozycję. Warto zauważyć, że obaj autorzy, doceniając propozycje adwersarza, modyfikowali nieco swoje pomysły. Stan bardzo dobry. **Bardzo rzadki wariant wydawniczy.**

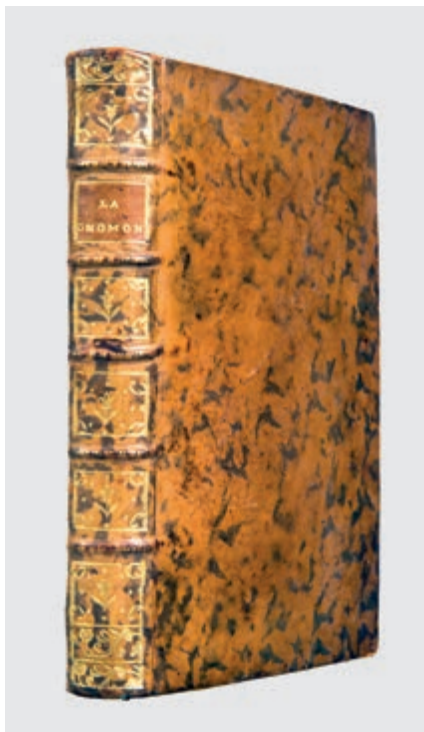
75. **Saski Maurycy** [syn Augusta II]. Les Rêveries ou mémoires sur l'art de la guerre de [...] dédiés à messieurs les officiers généraux [...] La Haye (Haga) 1758. Chez Pierre Gosse, folio, s. XII, 228, k. [2], **tabl. ryc. 61 (miedzioryty, w tym rozkł.)**, winiety, inicjały, finaliki (miedzioryty), **adl.:**

**Saski Maurycy.** Supplement aux Rêveries mémoires sur l'art de la guerre de [...] La Haye (Haga) 1758. Chez Pierre Gosse, folio, s. 15, opr. z epoki, skórzana, brzegi k. barw. 2000,-

E. nie notuje. Dzieło poświęcone sztuce wojennej napisane na podstawie doświadczeń wojskowych księcia **Maurycego Saskiego** (1696-1750) nieślubnego syna Augusta II Mocnego, marszałka Francji, księcia Kurlandii i Semigalii (w latach 1726-1729), sprawnego dowódcy wojskowego, stratega i taktyka, kawalera Orderu Orła Białego. Maurycy Saski brał udział w wielkiej wojnie północnej, dowodził wojskami francuskimi w wojnie o sukcesję austriacką. Wynikiem jego kariery wojskowej jest oferowany traktat o strategii i taktyce wojennej. W księdze pierwszej omówiono walkę w polu – formacje i szyki bojowe, manewry i posunięcia taktyczne, wykorzystanie różnych rodzajów wojsk, broń i umundurowanie. Księga druga poświęcona jest przede wszystkim budowie umocnień obronnych, obronie i zdobywaniu twierdz. Dzieło ilustrowane kunsztownie wykonanymi **tablicami miedziorytowymi z przedstawieniami szyków bojowych, mundurów, broni i schematów umocnień**. Na k. tyt. winieta z herbem autora. Opr. brązowa skóra marm., grzbiet siedmiopłowy z tłocz. i złoc. motywami roślinnymi, na wyklejkach pap. marm. Drobne uszkodzenia opr., poza tym stan bardzo dobry.

(Patrz ilustracja)





72. O zegarach słonecznych. 1767.



75. Traktat o sztuce wojennej. 1758.

## – SEJM CZTEROLETNI ZW. WIELKIM –

**76. [Sejm Wielki]. [Akt zjednoczenia miast]. Do publiczności.** B.m., b.r., b.w., folio, s. 14, **adl.:**

**[Memoriał miast królewskich z 1789 r.]** Nayiasniejszy Krolu Panie Nasz Miłosciwy, Nayiasniejsze Rzeczypospolitey Skonfederowane Stany. B.m., b.r., b.w., folio, s. [21] (błędna paginacja), **adl.:**

**[Deputacja do miast królewskich].** Actum in Curia Regia Varsaviensi [...] B.m., b.r., b.w., folio, k. [1], **adl.:**

**[Mędrzecki Adam Mikołaj].** Zbiór praw, dowodów i uwag z treści tychże wynikających dla obiasnienia zaszczytów stanowi mieyskiemu ex iuribus municipalis służących. [...] [Warszawa 1790. W Drukarni Piotra Dafour], folio, s. 24, 23, 7, 25, 26, 13, 10, k. [4], opr. pap. 1500,-

**Poszyt druków dotyczących kwestii stanu mieszczańskiego na Sejmie Czteroletnim i uchwalenia prawa o miastach. Poz. 1:** E.XXV, 397 (nie notuje wariantu z tą liczbą stron). Publiczne ogłoszenie „Aktu zjednoczenia miast”, który był wynikiem prac delegacji miast królewskich obradujących w Warszawie z inspiracji prezydenta Warszawy Jana Dekerta (1738-1790). Po tekście lista podpisów delegatów poszczególnych miast. **Poz. 2:** E. nie notuje. **Memoriał delegatów miast królewskich złożony przez słynną czarną procesję** na ręce króla i sejmu, wzywający do rozwiązania kwestii miejskich i wzmocnienia pozycji stanu mieszczańskiego. **Poz. 3:** E.XII, 50 (notuje tylko jeden egzemplarz). Uchwała sejmowa o wyznaczeniu deputacji sejmowej do opracowania prawa o miastach królewskich. **Poz. 4:** Syntetyczny zbiór najważniejszych regulacji prawnych dotyczących miast, opatrzo-

ny prawniczym komentarzem i przeznaczony dla deputacji sejmowej wyznaczonej do opracowania prawa o miastach. Został opracowany przez **Adama Mikołaja Mędrzeckiego (zm. 1832)**, wybitnego prawnika, przedstawiciela mieszczańskiego, plenipotenta generalnego związku miast (w 1789 r.), biorącego udział w przygotowaniu reformy miejskiej w trakcie obrad Sejmu Wielkiego, uczestnika insurekcji kościuszkowskiej. W poz. 4 brak początkowych 3 k. nlb. Poza tym stan bardzo dobry.

- 77. [Sejm Wielki]. Baudouin de Courtenay Jan.** Uwagi ogólne nad stanem rolniczym i miejskim z powodu przyszłej rządu narodowego formy. Warszawa 1789. U P. Dufour, 8°, s. 46, bez opr. 500,-

E.XXXII, 110. Broszura polityczna z okresu Sejmu Wielkiego poświęcona konsekwencjom ówczesnej struktury społeczno-gospodarczej Rzeczypospolitej. Autor analizuje skutki i koszty uchwalonej przez sejm aukcji wojska (do 100 tys.), wskazując, że wpływy z podatków będą niewystarczające do utrzymania takiej armii. Jako zwolennik równości społecznej stwierdza, że system gospodarczy Polski nie będzie wydolny, dopóki nie zostaną zmniejszone dysproporcje między stanami. Wskazuje, że chłopci i mieszczanie wywiązują się ze swych powinności stanowych (produkcja żywności i obrót handlowy), natomiast szlachta nie (nie obroniła kraju przed rozbiorem). **Druk uznawany za jeden z najważniejszych tekstów publicystycznych okresu Sejmu Czteroletniego**, wspaniały przykład nowoczesnej myśli społeczno-politycznej. Autorstwo broszury przypisywane jest Janowi Baudouin de Courtenay (1735-1822) publiczycie mocno zaangażowanemu w dyskusje polityczno-społeczne w dobie Sejmu Wielkiego. Na odwrocie k. tyt. nota ołówkiem: „Z Biblioteki Aug[usta] Cieszkowskiego”. Zabrudzenia, zagięcia i naderwania kart, poza tym stan dobry.

- 78. [Sejm Wielki]. Kommissya porządkowa** cywilno-wojskowa województwa y powiatu poznańskiego (Uniwersał w sprawie zsyпки zboża). Poznań 17 grudnia 1790, b.w., folio, k. [1]. 250,-

E. nie notuje. Uniwersał ogłoszony w sprawie zarządzonej przez sejm zsyпки zboża, czyli kontyngensu liwerunkowego (swoistego **podatku w naturze przeznaczonego na utrzymywanie wojska**). Uchwalone w 1790 r. świadczenie obowiązywało na terenie Królestwa Polskiego w nieco zmienionej formie aż do 1866 r. (zob. poz. następna). Komisje Porządkowe, kolegalne organy samorządowej administracji terytorialnej, zostały powołane przez Sejm Czteroletni i działały w latach 1789-1795. Do ich kompetencji należał nadzór nad handlem, rzemiosłem, komunikacją, rolnictwem, opieką społeczną, ochroną przeciwpożarową, szkolnictwem, ruchem ludności oraz rekrutacja poborowych, kwaterunek żołnierzy, prowadzenie statystyki demograficznej i pobór podatków. Nota proweniencyjna parafii w Międzyrzeczu. Ślady składania, stan dobry.

- 79. [Sejm Wielki]. Kommissya porządkowa** cywilno-wojskowa województwa y powiatów poznańskiego y międzyrzeckiego. (Uniwersał w spłacania obowiązku zsyпки zboża pieniędzmi). Poznań 19 kwietnia 1792, b.w., folio, k. [1], bez opr. 250,-

E. nie notuje. Uniwersał ogłoszony w sprawie zsyпки zboża, czyli kontyngensu liwerunkowego (swoistego podatku w naturze przeznaczonego na utrzymywanie wojska), zezwalający na regulowanie świadczenia w pieniądzu. Odręczne zapiski z wysokością taksy. Nota proweniencyjna parafii w Międzyrzeczu. Ślady składania, stan dobry.

- 80. [Sejm Wielki]. Kommissya porządkowa** cywilno-wojskowa województwa y powiatu poznańskiego (Uniwersał w sprawie głosowania posesjonatów i ksiąg wieczystych). Poznań 13 grudnia 1791, b.w., folio, k. [1]. 250,-

E. nie notuje. Zarządzenie procedur potwierdzania własności oraz założenia ksiąg ziemiańskich w związku z **ograniczeniem prawa głosu tylko do posesjonatów** wprowadzonym przez „Prawo o sejmikach” z 24 marca 1791 r. Odtąd prawo do głosowania otrzymywał właściciel ziemski za potwierdzeniem posiadania majątku. Dzięki temu zarządzeniu „szlachta gołota” (bez majątku) pozbawiona została prawa głosu, nie mogła być wykorzystywana przez magnatów, kupujących na sejmikach ich głosy. Nota proweniencyjna parafii w Międzyrzeczu. Ślady składania, stan dobry.



83. Na cześć Konstytucji 3 Maja. 1791.



86. I. Potocki. Polemika 1790.

81. **[Sejm Wielki]. Okęcki Antoni Onufry.** [List pasterski:] Process przed Seymowy z nakazaniem publicznych Supplikacyi. [Warszawa 1788]. B.w., folio, k. [1]. 200,-

E. nie notuje. List pasterski biskupa Antoniego Onufrego Okęckiego (1729-1793) kawalera orderów Orła Białego i św. Stanisława. List dat.: 2 września 1788 w Warszawie. Biskup zarządza modlitwy za powodzenie, mądrość i skuteczność rad sejmowych (przed mającym się rozpocząć sejmem, który zostanie nazwany w przyszłości Sejmem Czteroletnim) i wzywa do nich wszystkich wiernych. Drobne zabrudzenia, poza tym stan dobry.

82. **[Sejm Wielki]. Okęcki Antoni Onufry.** [List pasterski:] Process zalecający dalszą kontynuacją Supplikacyi. [Warszawa 1790]. B.w., folio, k. [1]. 200,-

E. nie notuje. List pasterski biskupa Antoniego Onufrego Okęckiego (1729-1793) kawalera orderów Orła Białego i św. Stanisława. List dat.: 4 stycznia 1790 w Warszawie. Biskup zarządza dalsze modlitwy za powodzenie, mądrość i skuteczność rad sejmowych na drugą kadencję Sejmu Wielkiego (zob. poz. poprzednia). Drobne zabrudzenia, poza tym stan dobry.

83. **[Sejm Wielki]. Okęcki Antoni Onufry.** List pasterski zalecający dziekczynienie P. Bogu z okoliczności Konstytucji na D. 3. Maia Roku terażniejszego przyjętej. [Warszawa 1791]. B.w., folio, k. [1]. 300,-

E. nie notuje. List pasterski biskupa poznańskiego Antoniego Onufrego Okęckiego (1729-1793) kawalera orderów Orła Białego i św. Stanisława. List dat.: 25 maja 1791 w Warszawie. Biskup wzywa kler i wiernych diecezji do **modlitw dziękczynnych za uchwalenie Konstytucji 3 Maja**. Drobne zaplamienia, ślady składania, poza tym stan dobry.

(Patrz ilustracja)

84. **[Sejm Wielki]. Okęcki Antoni Onufry.** List pasterski względem obchodzenia odtąd Dnia 3go Maja Święta Świętego Stanisława Biskupa i Męczennika Patrona Królestwa Polskiego. [Warszawa 1792]. B.w., folio, k. [1]. 300,-

E. nie notuje. List pasterski biskupa poznańskiego Antoniego Onufrego Okęckiego (1729-1793) kawalera orderów Orła Białego i św. Stanisława. List dat.: 20 kwietnia 1792 w Warszawie. Biskup informuje o zgodzie papieża Piusa VI na przeniesienie obchodów święta św. Stanisława na 3 maja. Połączenie wspomnienia patrona Polski z rocznicą uchwalenia Konstytucji 3 Maja **miało przyczynić się do umocnienia święta narodowego**. Okęcki zaleca wiernym modlitwy i dziękczynienie za pomyślność ojczyzny i pokój powszechny. Zaplamienie, poza tym stan dobry.

85. **[Sejm Wielki]. Okęcki Antoni Onufry.** [List pasterski:] Ponowienie Zalecenia względem publicznych Suplikacyi za powszechne całego Kraiu potrzeby. [Warszawa 1793]. B.w., folio, k. [1]. 200,-

E. nie notuje. List pasterski biskupa Antoniego Onufrego Okęckiego (1729-1793) kawalera orderów Orła Białego i św. Stanisława. List dat.: 23 lutego 1793 w Warszawie. Biskup zarządza i wzywa do modlitwy za ojczyznę w trudnym roku 1793, **w obliczu przegranej wojny z Rosją i planów kolejnego podziału kraju** przez ościenne mocarstwa. Ślady składania, poza tym stan dobry.

86. **[Sejm Wielki]. Potocki Ignacy.** Reflexye nad pismem wydanym pod imieniem Jmci Rzewuskiego hetmana polnego koronnego. Warszawa 1790. W Drukarni Nadwornej J. K. Mci i P Kommissyi Edukacji Narodowej, 8°, s. [2], 32, opr. ppł. 240,-

E. XXV, s. 144. Pismo Ignacego Potockiego (1750-1809) wymierzone przeciwko Sewerynowi Rzewuskiemu, hetmanowi polnemu koronnemu, jednemu z najwybitniejszych przedstawicieli stronnictwa moskiewskiego. Rzewuski odpowiedział na to pismo na końcu swej rozprawki „O tronie polskim.” Szerzej pisze o okolicznościach powstania tego pisma Walerian Kalinka w drugim tomie „Sejmu czteroletniego”. Nieaktualne znaki własnościowe. Stan dobry.  
(*Patrz ilustracja na stronie poprzedniej*)

87. **[Sejm Wielki]. Stackelberg Otto Magnus.** Nota. Warszawa 5 listopada 1788 r. B.w., folio, s. [1], oprawiona w passe-partout i drewnianą ramę. 300,-

E. XXIX, s. 152 (wymienia to pismo, ale w formacie in 4to). Tekst równoległy w języku polskim i francuskim. Nota ambasadora rosyjskiego w Polsce **ostrzegająca posłów Sejmu Wielkiego przed próbami reformowania państwa** („Najjaśniejsza Imperatorowa... nie będzie mogła patrzeć na najmniejszą odmianę Konstytucji Roku 1775 tylko jak na zgwałcenie Traktatu”). Zbrązowienie górnego marginesu, kilka niewielkich plamek i ubytków na marginesach. Stan ogólny dobry.

-----  
 – Z księgozbioru fundatora Akademii Rakowskiej –

88. **Smalc Walenty.** Refutatio Thesium D. Wolfgangi Frantzii Theologiae Doctoris et Professoris publici in Academia Witebergensi, quas ibidem De Praecipuis Christianae Religionis Capitibus Anno 1609, et 1610 disputandas proposuit. Racoviae (Raków) 1614. Typis Sternacianis, 4°, k. [5], s. 462, k. [5], opr. XIX w., płsk. **z supereklibrisem książąt Czartoryskich**, brzegi k. złoc. 4500,-

E. XXVIII, 289. **Z księgozbioru Jakuba Sienieńskiego** (nota własnościowa) oraz **Biblioteki Książąt Czartoryskich** (supereklibris, pieczętka). **Ariański polemiczny traktat napisany przez Walentego Smalca** (1572-1622) pochodzącego z Niemiec duchownego i teologa braci polskich, tłumacza, polemisty religijnego, ministra zboru rakowskiego, nauczyciela i administratora Akademii Rakowskiej. Dzieło było odpowiedzią na antyariańskie pisma Wolfganga Franza (1564-1628) luterńskiego teologa,





88. Ariański traktat polemiczny. 1614.



91. S. Twardowski. Wojna z Kozakami. 1681.

profesora i rektora Uniwersytetu w Wittenberdze. W poszczególnych rozdziałach Smalc omówił szczegółowo doktrynę arianizmu (m.in. „O Trójcy”, „O osobie Chrystusa”, „O wieczerzy”, „O chrzcie”), obalając argumenty jej przeciwników. Na k. tyt. nota własnościowa: „Ex libris Jacobi Sieniński palatino Podolis in Rakow heredato.” **Jakub Sieniński** (zm. 1639) wojewodzie podolski (syn Jana, założyciela Rakowa, jednego z głównych ośrodków braci polskich), arianin, **fundator Akademii Rakowskiej**, uczestnik rokoszu sandomierskiego. **Biblioteka Ksiąząt Czartoryskich** została założona z inicjatywy Adama Kazimierza Czartoryskiego i Izabeli z Flemingów Czartoryskiej w Puławach. Poszerzona o zbiory Tadeusza Czackiego liczyła ponad 70 000 jednostek. Rozproszona po powstaniu listopadowym została ponownie scalona przez wnuka założycieli ks. Władysława Czartoryskiego i ulokowana w Krakowie. Wzmocnione krawędzie kilku kart, miejscami przebarwienia i zabrudzenia, poza tym stan dobry. **Rzadkie.**

(Patrz tablica VIII i ilustracja)

**89. [Tabella Expensy Koronney]. Actum in Curia Regia Varsaviensi Die Decima Quarta Mensis Octobris Anno Domini Millesimo Septingenetsimo Septuagesimo Sexto, [Warszawa 1776]. B.w., bifolium, inicjał (drzeworyt), folio, brosz. 300,-**

E.XII, 43. Druk obłaty konstytucji sejmowej z dołączoną tabelą wydatków ze skarbu koronnego na funkcjonowanie państwa. Zestawianie ekspensy i projektowanie swoistego preliminarza budżetowego było skutkiem reform skarbowych prowadzonych na sejmach lat 70-tych. **Odręczny podpis Macieja Leona Sobolewskiego** (1724-1804) członka konfederacji Andrzeja Mokronowskiego, sprawującego ówczesnie urząd pisarza grodzkiego i ziemskiego warszawskiego. **Pieczęć urzędowa Sobolewskiego** wyraźnie odcisnięta w karcie druku – w otoku „Sigillum Terrestris Castrense Varsaviense”, w centrum herb ziemi warszawskiej – na piersiach orła tarcza z herbem Ślepowron Sobolewskiego. Stan bardzo dobry. **Rzadkie.**

– Wojna z Moskwą –

- 90. Twardowski Samuel.** Władysław IV. Król Polski y Szwedski. Leszno 1650. U Daniela Veterusa, folio, **k. tyt. (drzeworyt)**, k. [2], s. 274, k. [1], **winiety, inicjały, finaliki (drzeworyty)**, opr. współczesna, skórzana z superekslibrisem Krasickich. 8000,-

E.XXXI, 440-441. **Poemat biograficzny poświęcony królowi Władysławowi IV Wazie autorstwa Samuela Twardowskiego ze Skrzypny** (zm. 1661) jednego z najwybitniejszych polskich poetów barokowych, panegirysty i historyka. Biografia władcy, podzielona na pięć części (punktów), zawierająca wiele informacji o ówczesnych wydarzeniach dotyczących Rzeczypospolitej, zwłaszcza wojnach, w których brał udział lub które prowadził król Władysław. Jak pisze Estreicher „ustępy tego poematu, przesłanego do Moskwy przez Szwedów, dotyczące wojny moskiewskiej, wywołały wielkie oburzenie w Moskwie. **Na naleganie posła moskiewskiego Puszkina [...] spalono kilkanaście kart wyrwanych z dzieła.**” Dzieło zadedykowane przez autora królowi Janowi Kazimierzowi Wazie oraz Bogusławowi Leszczyńskiemu. Oferowany egzemplarz to druga wersja wydawnicza pierwszej edycji. Wersje różnią się k. tyt. i datą. Pierwsza datowana 1649 ma k. tyt. odbijaną w miedziorycie w Krakowie. W drugim wariancie k. tyt. została odbita w drzeworycie na miejscu w Lesznie – tytuł w bogatym kartuszu z motywami rollwerków, poniżej którego widok Leszna. Opr. współczesna, czerwona skóra, na przednim licu tłocz. herb Rogala Krasickich, nad nim złoc. tytułatura. Egzemplarz po fachowej konserwacji z częścią kart profesjonalnie wzmocnionych bez szkody dla tekstu. Stan dobry. **Ładny egzemplarz. Bardzo rzadkie.**

(Patrz tablica VIII)

– Wojna domowa z Kozakami –

- 91. Twardowski Samuel ze Skrzypny.** Woyna Domowa z Kozaki y Tatary, Moskwą, potym Szwedami, i z Węgry. Przez lat dwanaście za panowania Iana Kazimierza Króla Polskiego tocząca się [...] Calissii (Kalisz) 1681. Typis Collegij Calissiensis Soc[ietatis] Jesu, folio, k. tyt., **frontispis (miedzioryt)**, k. [1], s. 104, 284, winiетки, inicjały (drzeworyty), opr. z epoki, skórzana z superekslibrisem. 9000,-

E.XXXI, 442-443. **Z księgozbioru Christiana Lorentza von Adlershelm** (superekslibris). **Pierwsze wydanie całości utworu** (część pierwsza ukazała się drukiem w 1660 r.) Jedno z głównych dzieł w twórczości Samuela Twardowskiego (zm. 1661) poety, historyka, satyryka i tłumacza, jednego z najwybitniejszych przedstawicieli polskiej epiki barokowej. Szczegółowa, wierszowana relacja o wojnie z Chmielnickim, na tle szeroko zarysowanych dziejów Rzeczypospolitej. Dzieło zwraca uwagę bogactwem materiału historyczno-obyczajowego oraz malarskością i plastycznością opisu. Składa się z czterech części. Pierwsza omawia wydarzenia z r. 1648, mówi o **Kozakach i Chmielnickim**, o klęskach polskich i śmierci króla, o okrucieństwach chłopskich, działaniach Wiśniowieckiego, o bitwie pod Piławcami, o mianowaniu Wiśniowieckiego regimentarzem, poselstwie Kisiela, wyborze króla, **oblężeniu Zbaraża**, rokowaniach z Tatarami, o wizycie króla w Toporowie, obozie pod Zborowem, pospolitym ruszeniu, listach króla do chana i Chmielnickiego, paktach zborowskich. Część druga omawia **bitwę pod Beresteczkiem** i ugodę białocerkiewską, część trzecia wydarzenia od **bitwy pod Batohem do bitwy pod Żwańcem**, część czwarta omawia dalszy ciąg wydarzeń aż do ugody perejaślowskiej. „Przedstawienie rzeczy obfituje w mnóstwo interesujących szczegółów. Związka tam, gdzie autor był świadkiem wypadków (na Ukrainie, w Wielkopolsce). Doskonale oddaje pojęcia ogółu szlachty i jej poglądy. W wielu ustępach nie szczędzi jednak „braciom” ostrych wyrzutów i podnosi, że odpowiedzialność za ten potop nieszczęść Polska sama ponosi. Ma odwagę w pisaniu o wielu drażliwych sprawach: spory o godności, prywatna, obrażona duma magnatów.” (Estreicher). Opr.: jasna skóra. Na obu licach tłocz. złotem superekslibrisy heraldyczne Christiana Lorentza von Adlershelm (1608-1684) radcy księcia elektora saskiego Jana Jerzego II Wettyna i radcy cesarskiego. Noty własnościowe. Część kart wzmocniona bez szkody dla tekstu. Zabrudzenia i przebarwienia, poza tym stan bardzo dobry. **Rzadkie. Ładny egzemplarz.**

(Patrz ilustracja na stronie poprzedniej)

92. **[Wojna polsko-rosyjska 1654]**. Several Proceedings in Parliament, With the Transactions of the Affairs in England, Scotland, Ireland and other Nations. From Thursday the 16 of November to Thursday the 23 day of November 1654. Nr 269. London 1654. Robert Ibbitson, 4°, k. [4], bez opr. 150,-

Fragment jednego z numerów wczesnego angielskiego czasopisma, redagowanego od 1649 r. przez londyńskiego wydawcę Roberta Ibbitsona. Gazeta była jednym z wielu wydawnictw, które pojawiły się w trakcie angielskiej wojny domowej po zawieszeniu ścisłej kontroli państwa nad publikacją prasy. W oferowanym numerze m.in. **korespondencja z Warszawy na temat wojny polsko-rosyjskiej, która wybuchła w początku 1654 r.** Podane informacje datowane są na 22 października, wśród nich wiadomości o armii koronnej, która dotarła na Litwę, by wesprzeć tamtejsze, rozbite oddziały. Ślady po owadach, luźne karty, zachowane tylko 4 początkowe karty numeru. **Rzadkie.**

93. **[Zabór pruski]**. Justitz-Reglement für die Magisträte der sämtlichen Süd-Preussischen Städte auser Posen. Posen (Poznań) 1795. Gedruckt bey Samuel Gottlieb Presser, folio, k. [10], brosz. 240,-

E. nie notuje. Zarządzenie króla Prus Fryderyka Wilhelma II Hohenzollerna (1744-1797) określające sprawy organizacji władz miejskich, prawa miejskiego etc. w miastach prowincji Prus Południowych z wyłączeniem Poznania. Prusy Południowe były prowincją królestwa pruskiego utworzoną z ziem odebranych Rzeczypospolitej w drugim i trzecim rozbiore, istniejącą w latach 1793-1807. Drzeworytowa winieta z królewskim orłem pruskim. Stan dobry.

94. **Zbiór pism** do których były powodem Uwagi nad życiem Jana Zamoyskiego. Drugie pismo. Sposob Powiększenia Sił Kraiowych w Polsce przez popisowe Milicye. B.m. 1788. B.w., 8°, s. 46, opr. późniejsza, płsk. 360,-

E.XX, 327; XXIX, 131. Pismo polemiczne **dotyczące obronności Rzeczypospolitej** powstałe w odpowiedzi na opublikowane przez Stanisława Staszica „Uwagi nad życiem Jana Zamoyskiego”, które były jednym z głównych dzieł publicystyki reformatorskiej epoki stanisławowskiej. Ponieważ praca Staszica wywołała szeroki odzew i była niezwykle żywo komentowana, rozpoczęto wydawanie serii, która gromadziła poszczególne pisma odwołujące się do niej (w sumie wydano 8 tekstów). Estreicher przypisuje autorstwo oferowanej pracy posłowi Ignacemu Krzucickiemu na podstawie odręcznej noty na jednym z bibliotecznych egzemplarzy. Brak k. tyt. oraz 1 k. nłb. z „Uwiedomieniem” wydawcy na temat serii pism. Zabrudzenia i przebarwienia, poza tym stan dobry.

### – Apokalipsa według Jana Ziarnki –

95. **[Ziarnko Jan]**. Figurae Libri Apocalypsis beati Ioannis Apostoli. Figures du Livre de l'Apocalypse ou des revelations de St. Jean L'Apostre. Chez Jean le Clerc.... [Paryż], b.r. (ok. 1620); **tabl. ryc. 23 (miedzioryty)**, 26,0 cm, opr. płsk. 10 000,-

Zbiór ilustracji do Apokalipsy św. Jana, wraz z kartą tytułową, powstałych według rysunków Jana Ziarnki. Ziarnko (ur. ok. 1575 r. we Lwowie, zm. 1628 r., we Francji znany jako Jean le Grain) był pierwszym polskim artystą, który odnosił sukcesy poza naszym krajem. Oferowana teka zawiera 23 miedzioryty (śr. o wym. 13,0 x 17,0, pl. 18,0 x 23,0), opatrzone u góry tytułem w języku francuskim, u dołu czterowierszem łacińskim. Sygnowane na płycie: „I. de Clerc ex.” (Jean le Clerc, szytycharz i wydawca francuski); na karcie tytułowej: „I. Ziarno inven” (!), „Haelbeck f.” (Jan van Haelbeck (zm. 1630), grafik holenderski pracujący w Paryżu). A. Potocki pisze, że, jak wynika z porównania z innymi, sygnowanymi pracami artysty, Ziarnko jest autorem kompozycji wszystkich kart. Wysokiej klasy grafiki doby baroku, sugestywnie oddające wizje apokaliptyczne. Brak 2 tablic (z nr 22 i 23). Drobne zabrudzenia, ubytek narożnika pl. 12 uzupełniony (bez straty dla grafik), naderwanie pl. 11 podklejone. **Bardzo rzadkie.**

Lit.: A. Potocki, Katalog dzieł Jana Ziarnki, Kraków 1911, s. 55, poz. 18-41  
(*Patrz ilustracja na stronie następczej*)



95. Jan Ziarnko. Ryciny do Apokalipsy św. Jana. Ok. 1620.

– **Oprawa z wizerunkami Jagiellonów** –

- 96. Cochlaeus Johann.** In Causa Religionis Miscellaneorum Libri Tres in diversos Tractatus antea non aeditos, ac diversis temporibus, locisque scriptos digesti. [...] Ingolstadii (Ingolstadt) 1545. Alexander Weissenhorn, 4°, k. [10], k. [194], **adl.:** **Cochlaeus Johann.** Consyderatio [...] de futuro Concordiae in Religione Tractatu, Vormatiae habendo. Ingolstadii (Ingolstadt) 1545. Alexander Weysenhorn, 4°, k. [26], **adl.:** **Cochlaeus Johann.** Sacerdotii ac Sacrificii Novae Legis Defensio, Adversus Vuolfgangi Musculi, Augustae Concionantis Arrosiones. Ingolstadii (Ingolstadt) 1545. Alexander Weissenhorn, 4°, k. [50], **adl.:** **Cochlaeus Johann.** De Sanctorum invocatione et intercessione, deque imaginibus et reliquiis eorum pie riteque colendis. Liber unus. [...] adversus Henricum Bullingerum Helvetium. Ingolstadii (Ingolstadt) 1544. Alexander Weissenhorn, 4°, k. [48], **adl.:** **Cochlaeus Johann.** In Quatuor Andraeae [!] Osiandri Coniecturas de fine Mundi vellitatio [...] Ingolstadii (Ingolstadt) 1545. Alexander Weysenhorn, 4°, k. [35], opr. z epoki, skórzana, zachowane klamry. 45 000,-

**Estreicher nie notuje tych wydań**, inne druki tego autora E. XIV, s. 313-314 (części z druków brak w Bibliotece Narodowej). Klocek późniejszych, rzadszych dzieł Johanna Cochlaeusa (właśc. Johann Dobneck, 1479-1552) niemieckiego duchownego katolickiego, humanisty, zagorzałego przeciwnika reformacji. Cochlaeus brał udział w najważniejszych ówczesnych dysputach religijnych toczonych na sejmach i zjazdach Świętego Cesarstwa Rzymskiego – w Wormacji (1521), Spirze (1526, 1529), Augsburgu (1530) i Ratyzbonie (1541). Polemizował z doktrynami protestanckimi, zwalczając m.in. poglądy Lutera, Melanchtona, Zwingliego, Butzera, Bullingera, Cordatusa, Ossiandra. Atakował ostro Henryka VIII Tudora i jego oderwanie kościoła angielskiego od Rzymu. Był autorem pierwszej





96. Oprawa z wizerunkami Jagiellonów. XVI w.



98. Superekslibrisz z herbem Półkociz. XVI w.

napisanej z katolickiej perspektywy biografii Marcina Lutra. Doskonali i zaciekły język jego wystąpięń i pism sprawiał, że traktowano go jako groźnego przeciwnika. Z obawy o swoje bezpieczeństwo Cochlaeus opuścił burzliwe w owym czasie centralne tereny Rzeszy i **osiadł we Wrocławiu, piastując od 1539 r. do śmierci godność kanonika tamtejszej kapituły. Poz. 1.** Zbiór rozważań na rozmaite tematy religijne, zawierający m.in. komentarze do Pisma Świętego, rozmyślenia na temat dogmatów i katolickiej teologii. **Poz. 2.** Traktat poświęcony zgodzie religijnej, która w rozumieniu Chochlaeusa miała oznaczać zakończenie rozłamu w Kościele. **Poz. 3.** Polemika z komentarzami do Nowego Testamentu autorstwa Wolfganga Musculus (1497-1563). **Poz. 4.** Rozprawa poświęcona kultowi świętych i relikwii oraz wykorzystywaniu ich wizerunków w praktykach dewocyjnych, napisana w odpowiedzi na tezy Heinricha Bullingera (1504-1575), szwajcarskiego teologa, następcy Zwingliego. **Poz. 5.** Polemika z tezami Andreasa Osiandra (1498-1552), radykalnego teologa luterańskiego, który krytykowany był nawet przez wielu protestanckich myślicieli. Wszystkie pozycje drukowane w ingolstadtckiej oficynie Alexandra Weissenhorna, specjalizującej się w publikowaniu prac reformacyjnych. Przed k. tyt. pierwszej pozycji wklejony wiersz ku pamięci drukarza odbity przez jego spadkobierców w 1549 r., sugerujący, że właściciel egzemplarza pozostawał w kontakcie z kręgami intelektualnymi Ingolstadt. **Noty wskazujące na przeznaczenie zbioru dla klasztoru bernardyń w Lwowie:** „Pro cenobio fratrum minorum observantiorum [!] apud Leopoliū frater Sebastianus”. **Piękna oprawa krakowskiego warsztatu introligatorskiego z zastosowaniem tak zwanego radełka jagiellońskiego:** brązowa skóra, na licach tłoczzone zdobienia złożone z koncentrycznych pasów wykonanych radełkiem z wizerunkami Zygmunta Starego, Zygmunta Augusta i królowej Bony oraz świętych i postaci biblijnych. W górnej partii tłocz. tytulatura, w dolnej data „1545”. Zachowane klamry spinające mocowane na skórzanych paskach. Wysoka klasa oprawy oraz cytowana nota mogą wskazywać, że **książkę przekazał lwowskiemu konwentowi Sebastian ze Lwowa** (zm. 1569), wybitny humanista i jeden z najśłynniejszych ówczesnych kaznodziejów bernardyńskich, który swego czasu przebywał w tamtejszym klasztorze. Stan bardzo dobry. **Piękny egzemplarz ze świetnie zachowaną oprawą. Wielka rzadkość.**

Lit.: *Klasztorzy bernardyńskie w Polsce w jej granicach historycznych*, red. H. E. Wyczawski, Kalwaria Zebrzydowska 1985, s. 194; G. Stalla, *Bibliographie der Ingolstädter Drucker des 16. Jahrhunderts*, Baden-Baden 1977.

(Patrz tablica VII i ilustracja)

– **Oprawa renesansowa. Superekslibris z herbem Gryf** –

97. **Dionizy Kartuz.** Insigne comentariorum opus, in Psalmos omnes Daudicos. Quos ipse multiplici sensu quantum fieri potuit, nempe Literali, Allegorico, Tropologico, & Anagogico (id quod nemo hactenus praestitit) non nisi solidissimis sacrae scripturae locis, doctissime explanat. Coloniae (Kolonia) 1531. Petrus Quentell, folio, k. [2], CCCX, XLV (właściwie XLVII), [1], inicjały (drzeworyty), opr. z epoki, skórzana z superekslibrisem heraldycznym. 5000,-

**Wydanie 1.** Komentarz do psalmów biblijnych Dionizego Kartuza (1402-1471) członka zakonu kartuzów, teologa, mistyka, nazywanego Doktorem Ekstacyjnym (Doctor Exstaticus). **Kunstowna oprawa z epoki:** deski obciążone skórą z częściowo zachowanymi okuciami i śladami klamer na skórzanych paskach. Grzbiet sześciopłowy, podzielony zwiężzami, w polu 2. wklejona kartka z wypisaną ręcznie tytułaturą. Na licach bogata tłocz dekoracja złożona z radełkowanych koncentrycznych pasów m.in. z wizerunkami ewangelistów. Na przednim licu tłocz. złotem: „Psalterium 1570”. W centrum przedniego lica **superekslibris heraldyczny z herbem Gryf, z inicjałami „I. O.”** Nota własnościowa mogąca wskazywać na przynależność egzemplarza do księgozbioru **biblioteki klasztoru bernardynów w Tykocinie**. Nieaktualne noty własnościowe. Miejscami dawne dopiski. Otarcia opr., miejscami zaplamienia kart, poza tym stan bardzo dobry.

(*Patrz tablica VI*)

– **Superekslibris z herbem Półkoźic** –

98. **[Horacy.] Chabot Pierre Gautier.** Praelectiones [...] quibus Quinti Horatii Flacci [...] poemata omnia triplici artificio, dialectico, grammatico, et rhetorico accurate explicantur. Basileae (Bazylea) 1587. Ex Officina Leonhardi Ostenii, folio, k. [18], s. 469, [1], k. [21], [3], s. 470-710, k. [10], [2], s. 711-989, k. [9], inicjały (drzeworyty), opr. z epoki, perg., brzegi k. barw. 4000,-

**Monumentalna humanistyczna edycja krytyczna dzieł Horacego** (Q. Horatius Flaccus; 65-8 p.n.e.) rzymskiego poety z epoki augustiańskiej. Komentarz krytyczny opracował **Pierre Gautier Chabot** (1516-1587), o którym wiadomo niewiele poza tym, że nazywany był filozofem. Wydawnictwo składa się z trzech części, z których każda ma osobną kartę tytułową (przy zachowaniu ciągłej paginacji). Część pierwsza zawiera pieśni i epody, druga satyry, a trzecia listy. Każdy z utworów został opatrzony szczegółowym komentarzem filologicznym wyjaśniającym artystyczne, dialektyczne, gramatyczne i retoryczne aspekty. Opr.: pergamin naturalny. Na przednim licu tłocz. i złoc. (częściowo zatarty) **superekslibris heraldyczny z herbem Półkoźic**, w otoku którego sentencja: „Frustra vivit qui nemini prodest. 1579”. Nad herbem litery H K. Na karcie tytułowej nota własnościowa świadcząca o przynależności książki **do księgozbioru kościoła parafialnego w Koniecpolu** („Liber verissimus Ecclesiae Parochialis Koniecpoliensis”). Zabrudzenia i ślady po owadach na opr., na k. zaplamienia i przebarwienia, poza tym stan bardzo dobry. **Rzadkie.**

(*Patrz ilustracja na stronie poprzedniej*)

– **Superekslibris Piastów śląskich** –

99. **Flawiusz Józef.** Des Hochberühmten Jüdischen Geschichtsschreibers Historien und Bücher: von alten Jüdischen Geschichten zwentzig sammt eynem von seinem Leben, vom Jüdischen Krieg und der Statt Jerusalem und des gantzen Lands zerstörung siben, von der Juden altem Herkommen wider Apionem Grammaticum, zwey; von Meysterschafft der Vernunft und der Machabeer martyr eyns [...] Strassburg 1603. Theodosius Rihel, folio, k. [6], s. 946, k. [20], **ilustr. w tekście 108 (drzeworyty)**, inicjały (drzeworyty), adl.:

**[Flawiusz Józef.] Egesippi.** Egesippi, des Hochberühmten Fürtrefflichen Christlichen Geschichtschreibers, fünff Bücher vom Jüdischen Krieg, vnd endlicher Zerstörung der Herrlichen vnnnd gewaltigen Statt Jerusalem. [Strassburg ok. 1603.



99. Superekslibris książąt legnickich. XVII w.



100. Superekslibris A. Przyłęckiego. XVII w.

Theodosius Rihel], folio, k. [6], s. 214, k. [5], **ilustr. w tekście 19 (drzeworyty)**, inicjały (drzeworyty), opr. z epoki, skóra z zachowanymi okuciami, brzegi k. barw. 9000,-

**Z księgozbiorów ks. Anny Marii i ks. Joachima Fryderyka Piasta (superekslibrisy). Poz. 1.** Dzieła Józefa Flawiusza (37-po 94) najwybitniejszego historyka żydowskiego w starożytności. Oferowane wydawnictwo zawiera: „Starożytności żydowskie”, czyli dzieje Izraela od stworzenia świata do wojny z Rzymem opisane w 20 księgach. Treść pierwszych 11 ksiąg została oparta na Biblii, a późniejszych na historiografii hellenistycznej; „Wojnę żydowską” (7 ksiąg), w której Flawiusz opisał jako naoczny świadek powstanie przeciw Rzymianom; Przeciw Appionowi” (2 księgi) i „O Machabeuszach”. Jeden z umieszczonych w tekście drzeworytów (s. 305) ukazuje imaginacyjną mapę Europy, Azji i Afryki z charakterystycznymi dla tych kontynentów zwierzętami. **Poz. 2.** Niemiecki przekład niezwykle popularnej w średniowieczu łacińskiej przeróbki „Wojny żydowskiej”, której autorem miał być Hegesippos. Była ona podstawą ówczesnych tłumaczeń na arabski i etiopski, jak również najstarszego polskiego wydania. Opr.: deska obciągnięta świńskiej skórą, ślepe tłoczenia z dekoracją figuralno-geometryczną. Zachowane mosiężne okucia z kaboszonami i ażurowymi, trybowanymi, grawerowanymi liliami oraz zapinki (jedna uzupełniona). Na przednim licu **superekslibris heraldyczny Anny Marii księżnej Anhalckiej** (zm. 1605) córki Joachima Ernesta, od 1577 r. żony ks. Joachima Fryderyka Piasta, która po zgonie męża była regentką Księstwa Legnickiego w latach 1602-1605. Na tylnym licu **superekslibris heraldyczny** – herb Księstwa Legnicko-Brzesko-Wołowskiego, w którego otoku: „Joach[im] Frid[rich] He[rzog] zur Lignit[zt] u[nd] Brigr[en] Probs[t zu] Magd[eburg]” – księcia legnicko-brzesko-wołowskiego **Joachima Fryderyka Piasta** (1550-1602). W poz. 1 s. 933/934 z niewielką stratą tekstu. Ślady po owadach i zalaniu, poza tym stan dobry. **Ładny egzemplarz.** (Patrz ilustracja)

### – Superekslibris Achacego Przyłęckiego –

- 100. Simmler Josias.** Vallesiae et Alpium descriptio. Lugduni Batavorum (Lejda) 1633. Ex Officina Elzeviriana, 24°, k. tyt. (**miedzioryt**), s. 377, [7], opr. z epoki, perg. naturalny. 900,-

**Z księgozbioru Achacego Przyłęckiego (superekslibris).** Wydanie drugie (wyd. 1. ukazało się w 1574 r.). Pierwsze w historii dzieło poświęcone w całości Alpom wydane wraz z opisem szwajcarskiego kantonu Valais w słynnej Oficynie Elzewirów. Wszystkie wydawnictwa Elzewirów charakteryzowały się wyjątkową jakością wykonania i były niezwykle popularne i poszukiwane w ówczesnej Europie. Autorem oferowanej pracy był Josias Simmler (1530-1576) szwajcarski teolog protestancki, uczony i wykładowca. Jego dzieło, napisane po łacinie, miało służyć popularyzacji wiedzy o Szwajcarii. Simmler zawarł w nim wypisy z prac różnych autorów wspominających o opisywanych regionach, a także wiadomości zebrane od przyjaciół i korespondentów. Na k. tyt. alegoryczny miedzioryt charakterystyczny dla wydawnictw Elzewirów. **Achacy Przyłęcki** (zm. 1656) hr. Szreniawa, sekretarz królewski, stolnik krakowski, kasztelan oświęcimski, właściciel dość pokażnej biblioteki prawniczej. **Superekslibris:** na przednim licu tłocz. herb Szreniawa, wokół którego litery A[chatius] P[rzyk] D[e] P[rzyłęk] D[apifer] C[racoyiensis]. Błędy w paginacji, ciągłość tekstu zachowana. Zabrudzenia opr., drobne ślady po owadach na opr. i kilku pierwszych kartach, miejscami charakterystyczne zażółcenia, poza tym stan bardzo dobry. (Patrz ilustracja na stronie poprzedniej)

### – Superekslibris Marii Leszczyńskiej –

- 101. Office de la Semaine Sainte** latin et françois, a l'usage de Rome et de Paris; avec l'explication des Cérémonies de l'Eglise [...] B.m., b.r. (po 1723), b.w. (obcięta k. tyt.), 12°, s. 40, 725, [3], **tabl. ryc. 3 (miedzioryty)**, opr. z epoki, marokiny, brzegi k. barw. 2500,-

Modlitewnik na Wielki Tydzień z **superekslibrisem królowej Francji Marii Leszczyńskiej** (1703-1768) córki Stanisława Leszczyńskiego, żony Ludwika XV. Opr.: ciemnoczerwony marokiny, grzbiet sześciopłowy, w polu 2. tłocz. i złoc. tytułatura. Na obu licach tłocz. złotem superekslibrisy heraldyczne Marii Leszczyńskiej jako królowej Francji – pod koroną królewską tarcze z Liliami Burbonów i polskim herbem królewskim Leszczyńskich (pięciopłowa tarcza, w polu centralnym Wieniawa Leszczyńskich, w pozostałych alternująco Orzeł Biały i Pogoń Litewska). Obcięta w połowie k. tyt. uniemożliwia dokładną identyfikację wydania. Brak frontispisu. Otarcia opr., zabrudzenia i przebarwienia kart, blok poluzowany, poza tym stan dobry. (Patrz ilustracja)

### – Z malowanym superekslibrisem Marii Leszczyńskiej –

- 102. Bonarelli Guidobaldo.** Filli di Sciro. Favola pastorale. T. 1-3 (1 wol.) Londra (Londyn) 1800. L. Nardini, 8°, k. [2], s. XVIII, 110; k. [1], s. 152; k. [2], s. XVI, 127, [1], opr. wtórna, z fragmentami opr. XVIII w., skóra i płótno, brzegi k. złoc. 7000,-

**Z herbem polskiej królowej i królowej Francji Marii Leszczyńskiej** (1703-1768) córki Stanisława Leszczyńskiego, żony Ludwika XV. Dramat sielankowy oparty o ludową legendę autorstwa Guidobalda Bonarellego (1563-1608) włoskiego poety i dramaturga. Trzy tomy oprawione wspólnie we wcześniejszą, osiemnastowieczną oprawę. **Wyjątkowa, luksusowa oprawa z malowanym na obu licach superekslibrisem heraldycznym Marii Leszczyńskiej jako królowej Francji** – pod koroną królewską tarcze z Liliami Burbonów i polskim herbem królewskim Leszczyńskich (pięciopłowa tarcza, w polu centralnym Wieniawa Leszczyńskich, w pozostałych alternująco Orzeł Biały i Pogoń Litewska). Lica zdobione z wykorzystaniem warstw płótna i skóry bogato tłoczonych i malowanej. Część wytloczonych pól pokrywana płatkami złota. Malowane superekslibrisy i oprawy są niezwykle rzadkością. Pierwotnie spotykane były przede wszystkim w kręgu introligatorstwa islamskiego. Zastosowane techniki zdobienia wymagały wykorzystania najlepszych materiałów i wielkiego kunsztu introligatorskiego. W europejskich bibliotekach znajdują się jedynie pojedyncze egzemplarze książek oprawianych w ten sposób. Zachowane okładziny oprawy z superekslibrisem królewskim zamontowane zostały na książce wydanej później. Opr. miejscami uszkodzona, ubytki złocień i warstw skóry, widoczne zabezpieczenia złocień. **Malowane herby w stanie bardzo dobrym, z wyraźnymi, żywymi kolorami.** Wnętrze w stanie bardzo dobrym. **Bardzo rzadki typ oprawy.** (Patrz ilustracja)





101. Superekslibris Marii Leszczyńskiej. XVIII w.



102. Superekslibris malowany.

– Superekslibris ministra Henryka Brühla –

- 103. Polignac Melchior de.** *Anti-Lucretius sive De Deo et natura libri novem.* T.1-2 (2 wol.) Parisiis (Paryż) 1747. Apud Hippolytum-Ludovicum Guerin et Jacobum Guerin, 4°, **frontispis (miedzioryt)**, k. tyt., s. XXX, [2], 180; k.[2], 181-450, **winiety (miedzioryty)**, jednolita opr. z epoki, skórzana z szyldzikami, brzegi k. marm. 1800,-

**Z księgozbioru Henryka Brühla** (superekslibris). Polemiczny traktat moralny wymierzony w antydeistyczną filozofię epikurejską Lukrecjusza (i jego naśladowców) autorstwa Melchiora de Polignaca (1661-1741) pozostającego w służbie francuskiej włoskiego duchownego, opata i kardynała, arcybiskupa Auch, członka Akademii Francuskiej. Jako dyplomata Polignac był posłem na dworze polskim od 1693 r. Krótko po śmierci Jana III Sobieskiego w 1696 r. zawarł umowę z prymasem Michałem Radziejowskim, która miała zapewnić elekcję księcia Conti na polski tron. Choć Burbon został obrany przez większość szlachty, to dzięki szybkiemu działaniu tron uzyskał kontrkandydat Fryderyk August Wettyn, panujący w Polsce jako August II. Jako frontispis w pierwszym tomie miedziorytowy portret autora. Opr.: jasnobrązowa skóra, grzbiety sześciopolowe, w polu 2. szyldziki z tłocz. i złocz. tytułaturą, w pozostałych tłocz. i złocz. ozdobniki kwiatowe. Na wyklejkach pap. marm. Na przednich i tylnych licach obu tomów tłocz. i złocz. **superekslibrisy heraldyczne pierwszego ministra Augusta III Henryka Brühla (1700-1763)**, z **insygniami hrabiów Świętego Cesarstwa Cesarstwa Rzymskiego i insygniami Orderu Orła Białego**. Nieaktualne pieczętki biblioteczne. Stan bardzo dobry.  
(Patrz ilustracja na stronie następczej)

– Superekslibris królowej polskiej Marii Józefy Saskiej –

- 104. Hardion Jacques.** *Histoire universelle sacrée et profane, Composée par ordre de Mesdames de France.* T. 5. Paris (Paryż) 1754. Chez Guillaume Desprez, 12°, k. [2], s. 490, [1], opr. z epoki, marokiny, brzegi k. złocz. 2200,-



103. Superekslibris Henryka Brühla. XVIII w.



104. Superekslibris Marii Józefy Saskiej.

**Z superekslibrisem delfiny Francji Marii Józefy Wettyn (1731-1767)** królowej polskiej, córki Augusta III Sasa, żony Ludwika Ferdynanda (syna Ludwika XV i Marii Leszczyńskiej), matki trzech królów Francji – Ludwika XVI, Ludwika XVIII i Karola X. Delfina była jedną z najbardziej wpływowych kobiet na dworze Ludwika XV, znaną z wielu intryg prowadzonych wspólnie ze swymi szwagierkami – Mesdames Tantes (Paniami Ciotkami). Tom 5 z osiemnastotomowej historii świata opracowanej przez Jacques'a Hardiona (1686-1766) francuskiego historyka, pisarza, tłumacza i wybitnego erudyty. W oferowanym woluminie historia Rzymu od II wojny punickiej do panowania Oktawiana Augusta. **Piękna oprawa:** czerwony marokiny, grzbiet sześciopłowy, w polach 2. i 3. Tytułatura i numeracja tomu, w pozostałych polach tłocz. i złoc. ozdobniki z motywami roślinnymi, w lustrach obu lic. tłocz. złotem superekslibrisy heraldyczne Marii Józefy – złożone tarcze herbu delfina Francji i królewskiego herbu Wettynów zasiadających na polskim tronie, z koroną rangową delfina Francji w klejnocie. Na wyklejkach pap. marm. Drobnie otarcia grzbietu i niewielkie pęknięcia wzdłuż jego krawędzi w dolnej partii, poza tym stan bardzo dobry. **Ładny egzemplarz.** (Patrz ilustracja)

### – Superekslibris Stanisława Augusta Poniatowskiego –

- 105. Arnaud François-Thomas-Marie de Baculard d'.** Le Comte de Comminge, ou Les Amants malheureux. Drame. Paris (Paryż) 1768. Chez Le Jay, 4°, k. [1], **frontispis (miedzioryt)**, k. [1], s. CXLVI, 141, opr. z epoki, marokiny z szyldzikami, brzegi k. złoc. 15 000,-

**Z superekslibrisem króla Stanisława Augusta Poniatowskiego, ostatniego monarchy I Rzeczypospolitej.** Zaczątkiem królewskiej biblioteki założonej przez Stanisława Augusta na zamku były jego prywatne zbiory. Po objęciu władzy król systematycznie powiększał swoją kolekcję książek. Z czasem konieczne stała się budowa osobnych pomieszczeń bibliotecznych, które zostały zaprojektowane przez Dominika Merliniego. W 1778 r. w królewskim księgozborze odnotowano około 5 tys. woluminów, 5 lat później około 7,5 tys., a pod koniec panowania władcy zbiory szacowano już na 15-20 tys. woluminów. W królewskiej bibliotece znajdowały się przede wszystkim książki historyczne i filozoficzne oraz dzieła literatury pięknej. Po śmierci króla księgozbiór odziedziczył ks. Józef Poniatowski, który sprzedał większą jego część wraz z instrumentami astronomicznymi, matematycznymi, meda-

lami, minerałami oraz zabytkami starożytnymi Tadeuszowi Czackiemu, który przeznaczył je na potrzeby Liceum Krzemienieckiego. Po zamknięciu szkoły przeniesiono je do tworzonej w Kijowie biblioteki tamtejszego uniwersytetu. Oferowane dzieło to dramat François-Thomas-Marie de Baculard d'Arnau-da (1718-1805) francuskiego pisarza i dramaturga. Właściwy tekst dramatu został poprzedzony rozbudowaną przedmową autora. Dołączono również pamiętniki tytułowego hrabiego de Comminge. Opr: czerwoną marokini, grzbiet sześciopłowy, w polu 2. i 3. zielone szyldziki z tytulaturą, w pozostałych polach tłocz. i złoc. zdobienia z motywami roślinnymi, w lustrach obu lic tłocz. i złoc. **superekslibris heraldyczne z herbem królewskim Stanisława Augusta** – pod koroną królewską pięciodzielna tarcza, w polu centralnym herb Ciołek Poniatowskich, w pozostałych polach naprzemiennie Orzeł Biały i Pogoń Litewska. Poniżej tarczy insygnia Orderu Orła Białego. Na wyklejkach pap. marm. Drobne otarcie górnej krawędzi grzbietu, poza tym stan bardzo dobry. **Piękny egzemplarz.** Lit.: Szyndler Bartłomiej: Biblioteka króla Stanisława Augusta Poniatowskiego. Kielce 1997 (*Patrz tablica VII*)

### – Superekslibris Józefa Jana Wandalina Mniszcha –

106. **[Bougeant Guillaume Hyacinthe].** Amusement philosophique sur le langage des bestes. Nouvelle édition augmentée d'un affertissement, d'un discours préliminaire, d'une critique, avec des notes, 8 de la rétractation de l'auteur. Lettre à Madame la comtesse D<sup>\*\*\*</sup> pour servir à l'Amusement philosophique [ ... ] [Par Aubert de La Chesnay des Bois.] Lettre du P. Bougeant,... à Monsieur l'Abbé Savalette. À Amsterdam 1750. Aux dépens de la Compagnie, 12°, s. XLVI, [2], 134, 50, [4], opr. z epoki, skóra marm., z szyldzikiem, tłocz.złoc., brzegi k. marm. 1200,-

Na przednim licu **tłoczony złotem superekslibris hrabiego Józefa Jana Wandalina Mniszcha** (1742-1797) chorążego wielkiego koronnego, generała majora wojsk koronnych, wielkiego ochmistrza Królestwa Galicji i Lodomerii. Superekslibris heraldyczny – herb Mniszech (zwany też Kończyc) na owalnej tarczy pod koroną hrabiowską, z insygniami orderów Orła Białego i Świętego Stanisława oraz insygniami wielkiego ochmistrza Królestwa Galicji i Lodomerii. **Na k. tyt. odręczne noty własnościowe hrabiego Józefa Jana Wandalina Mniszcha** – „Joseph Comte de Mniszech S.S. Grand Maître de Galicie 1790” oraz jego matki hrabiny **Katarzyny z Zamoyskich Mniszech** (1722-1771) — „Gräfin Mniszech neé C. Zamoyska 1762”. Traktacik filozoficzny G. H. Bougeanta (1690-1743) francuskiego jezuita, historyka i myśliciela, autora doskonałych prac historiograficznych o wojnie trzydziestoletniej. Zawarte w książce rozważania nad językiem zwierząt przyciągnęły uwagę cenzury zakonnej, która nałożyła swoje restrykcje na książkę i autora. Opr. ze skóry marm., na grzbiecie tłocz., złoc. motywy roślinne, na wyklejkach pap. marm. Drobne otarcia opr., poza tym stan bardzo dobry. (*Patrz ilustracja na stronie następczej*)

### – Superekslibris Józefa Jana Wandalina Mniszcha –

107. **[Monteskiusz Karol Ludwik.]** Considérations sur les causes de la grandeur des Romains et de leur décadence. Nouvelle édition revue, corrigée et augmentée par l'auteur, à laquelle on a joint un Dialogue de Sylla et d'Eucrate. Paris (Paryż) 1748. Chez Huart et Moreau, 8°, **frontispis (miedzioryt)**, k. [2], s. 365, [3], opr. z epoki, skórzana z szyldzikiem, brzegi k. barw. 600,-

**Z księgozbioru J. J. W. Mniszcha (superekslibris, nota) i Katarzyny z Zamoyskich Mniszchowej (nota).** Słynne dzieło poświęcone starożytnemu Rzymowi i jego upadkowi autorstwa Monteskiusza, czyli Charlesa Louisa de Secondat barona de la Brède et de Montesquieu (1689-1755) francuskiego filozofa, pisarza, prawnika, jednego z najwybitniejszych przedstawicieli oświecenia. Traktat, który zdobył wielką popularność w ówczesnej Europie, zainspirował Edwarda Gibbona do napisania „Zmierzczenia i upadku Cesarstwa Rzymskiego”. Opr.: skóra marm., grzbiet sześciopłowy, w polu 2. szyldzik z tytulaturą, w pozostałych tłocz. i złoc. ozdobniki kwiatowe. Na przednim licu **tłoczony złotem superekslibris hrabiego Józefa Jana Wandalina Mniszcha** (1742-1797) chorążego wielkiego koronnego, generała majora wojsk koronnych, wielkiego ochmistrza Królestwa Galicji i Lodomerii. Superekslibris heraldycz-



106. Superekslibris J.J.W. Mniszcha. XVIII w.



107. Superekslibris J.J.W. Mniszcha. XVIII w.

ny – herb Mniszech (zwany też Końcyc) na owalnej tarczy pod koroną hrabiowską, z insygniami orderów Orła Białego i Świętego Stanisława oraz insygniami wielkiego ochmistrza Królestwa Galicji i Lodomerii. **Na k. tyt. odręczne noty własnościowe hrabiego** – „Joseph Comte de Mniszech S.S. Grand Maître de Galicie 1790” **oraz jego matki hrabiny Katarzyny z Zamoyskich Mniszech (1722-1771)** – „Mniszech neé Comtesse Zamoyska”. Drobne otarcia i pęknięcia krawędzi grzbietu, poza tym stan bardzo dobry.

(Patrz ilustracja)

### – Superekslibris Stanisława Zamoyskiego –

- 108. Banier Antoine Abbé.** La Mythologie et les fables expliqués par l'histoire. T.5. Paris (Paryż) 1739. Nakł. Briasson, 12°, s. VIII, 581, [3], opr. skóra z epoki ze złoc., brzegi k. barw. 1200,-

Na przednich wyklejkach ekslibrisy Anatola Gupieńca i Feliksa Ścibałły. Tom 5. popularnej mitologii poświęcony bóstwom podziemia, pomniejszych bóstwom panteonu grecko-rzymskiego, bóstwom galijskim i germańskim. **Na k. tyt. wpis własnościowy piśmem kaligraficznym: „Andrée Zamoyski”.** **Dwa ekslibrisy Stanisława Zamoyskiego:** jeden z biblioteki Ordynacji Zamoyskiej z 1804 r. (w języku łacińskim) i ekslibris Biblioteki Ordynacji Zamoyskiej z 1815 r. (w języku polskim), oraz biblioteczna pieczęć tuszowa Biblioteki Ordynacji Zamoyskiej. Ostatnia pieczęć teże biblioteki wycofuje ze zbiorów oferowany egz. jako dublet. **Superekslibris tłoczony złotem na przednim i tylnym licu z herbem Jelita Zamoyskich** na tarczy pod koroną hrabiowską z Półkozicem i z dewizą Zamoyskich na wstędze u dołu: „to mniey boli”. Poniżej inicjały S[tanisław] O[rdynat] Z[amoyski]. Drobne otarcia i spęknięcia opr., charakterystyczne zażółcenia, zaplamienia i ukruszenia kilku ostatnich k., poza tym stan dobry. (Patrz ilustracja)





108. Superekslibris Stanisława Zamoyskiego.



109. Superekslibris ks. A. Lubomirskiego.

### – Superekslibris księcia Aleksandra Lubomirskiego –

- 109. Moore John.** Tableau de la société et des moeurs, en France, Suisse, et en Allemagne: avec des anecdotes relatives à quelques personnages distingués [...] T. 1-2 (1 wol.) La Haye (Haga) 1781. Chez Pierre Frédéric Gosse, 12°, s. XXVIII, 374; XVII, 366, opr. z epoki, płsk. z szyldzikami. 1200,-

**Z księgozbioru ks. Aleksandra Lubomirskiego** (superekslibris) i **Biblioteki Potockich w Łańcucie** (ekslibris, pieczętki). Francuski przekład szkiców poświęconych obyczajom i społeczeństwu Francji, Szwajcarii i Niemiec autorstwa Johna Moore'a (1729-1802) szkockiego lekarza i pisarza. Ujęte w formę listów wiadomości stanowią dobre źródło dla badaczy historii społecznej. Dzieło szybko zyskało uznanie w Europie i było tłumaczone na inne języki. Opr.: płsk. brązowy, na licach pap. marm., grzbiet sześciopolowy z trzema szyldzikami (tytułatura, numeracja tomu, sygnatura). Na licach tłocz. i złoc. superekslibrisy: na przednim heraldyczny z herbem Szreniawa Lubomirskich, na tylnym z napisem: „De la bibliothéque de Mr. le Pr. Alexandre Lubomirski” **księcia Aleksandra Ignacego Lubomirskiego** (1802-1893) polskiego finansisty i filantropa, który zdobył wielki majątek na inwestycjach w Kompanię Sueską. Na przedniej wyklejce ekslibris Biblioteki Łańcuckiej z herbem Piława Potockich. **Biblioteka w Łańcucie** należy do nielicznych zachowanych po II wojnie światowej księgozbiorów rodowych. Powstała w końcu XVIII w. na zlecenie księżnej Izabeli z Czartoryskich Lubomirskiej; wybudowano wówczas piętrowy pawilon biblioteczny według projektu architekta królewskiego Piotra Aignera. Obecny kształt otrzymała na przełomie XIX i XX w., kiedy nadano jej charakter angielski. Liczy ok. 22 tys. woluminów, w tym wiele niezwykle cennych muzykaliów. Otarcia opr. i drobne ubytki papieru, nieliczne przebarwienia stron, poza tym stan bardzo dobry.  
(Patrz ilustracja)